

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

228

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Vinterbild från Dalarna.

(Foto: Sv. Turistföreningens Bildarkiv.)

Läs i detta nummer:

Ledare:

SMÖR PÅ RECEPT

Erik Hallström:

ARBETSTERAPIN OCH
DE LUNGSJUKA

BACILLSKRÄCKENS
OFFER BERÄTTA

H. Eriksson:

PÅ SANATORIUM I U.S.A.

Fritz Stenlund:

GRANNLÅTEN SKA-
LAS BORT

Litterära bidrag

av bl. a.

VALENTIN KATAJEV
MAGDA HARTEVELD m. fl.

KORSORD - SCHACK M. M.
PATIENTERNAS SPALT

Huvudkontor i Jönköping

BRAND-, ANSVARIGHETS-, CYKEL-, GLAS-, IN-
BROTTS- OCH VATTENLEDNINGSSKADE-
FÖRSÄKRING

samt de kombinerade försäkringsformerna

Fastighets- och Villaägareförsäkring

Våra ombud återfinnas lättast i
RIKSTELEFONKATALOGEN
— Blå delens första sida —

Sävsjö Sanatorium

PRIVATSANATORIUM FÖR LUNGSJUKA.

(Beläget å Småländska höglandet)

Modern utrustning. Moderna bekvämligheter, varmt och kallt vatten. Särskilt toaletterum i de flesta rum.

Prospekt erhålles under adress Sävsjö.

Patienter emottagas även för kortare tids vård, t. ex. under väntetid till annat sanatorium eller för eftervård.

Avgifter Kr. 9.—13:50 pr dag.

Överläkare: Doktor Ake Björklund, tel. Sävsjö 260.

Ändrad utgivningsdag för "Status"

Fr. o. m. nästa månad kommer Status att utgivas den 1 i månaden i st. f. nu den 15. Möjligt är att utgivningsdagen för februari av tekniska och andra skäl förskjutes någon dag in i månaden, men fr. o. m. mars är utgivningsdagen den 1 i månaden.

Annonser och bidrag till tidskriften skola därför hädanefter för att kunna inflyta i tidskriften vara oss tillhanda **senast 10 dagar** före den 1 i den månad, för vars nummer annonsen eller bidraget är avsett.

Särskilt gäller detta bidrag till "Patienternas spalt."

STOCKHOLM

Försäkra Eder i

ÖSTRA SVERIGES ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA
Område: Stockholms, Uppsala och Gotlands län. Över 100 lokalsjukkassor underlätta medlemskap. — Begär upplysning Drottninggatan 17, Stockholm. Tel. 11 87 54, 10 12 66. Sök inträde medan Ni är frisk, då sjukdom drabbar Eder är det för sent! Inträdesålder 15—39 år.

OHLSSONS

TEKNISKA FABRIK,
STOCKHOLM

Tel. 25 68 81, 25 68 82

TJÄRA

STOCKHOLM

TEGNÉR

Nya, moderna lokaler

Tegnérgatan 1 — STOCKHOLM

(hörnet Regeringsgatan—Roslagsgatan)

Tel. 11 70 00 — 11 70 01

ALLT inom Järnvarubranschen

A.-B. JOHN WALL

STOCKHOLM

GYNNA ANNONSÖRERNA!

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

JAN. 1941

Utkommer en
gång i månaden
4:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon 41 39 99 Postgiro 154420
Götgatan 83^{II}, Stockholm

"De Lungsjukas Eftervårdskommitté"
De Lungsjukas Riksförbund

Läkarrecept på smör

Den 14 nov. 1940 uppvaktade en deputation från De Lungsjukas Riksförbund folkhushållningsministern med hemställan om ökad ranson till lungsjuka av nu och eventuellt sedermera ransonerade livsmedel, särskilt smör, fläsk och ost. Deputationen anhöll vidare, att kostnaderna för medellösa och arbetsoförmögna lungsjukas uppehälle nedbringas genom att de för de viktigaste livsförnödenheterna tilldelas rabattkort.

I den skrivelse, som vid tillfället överlämnades till statsrådet Eriksson framhölls, att den stora grupp av lungsjuka, som för sin försörjning är beroende av fattigvården, icke fått någon kompensation för de stigande livsmedelspriserna. Då det gäller ett för de lungsjuka så oerhört viktigt födoämne som smör, ha visserligen rabattkuponger för inköp av denna vara utdelats.

Vid den tidpunkt, då framställningen gjordes, hade smöret ännu ej ransonerats och stor smörbrist rådde, särskilt i de större städerna. Därtill kom, att endast hälften av rabattkupongerna för fett gällde för smör — fettranonen i övrigt fick bestå av margarin — om man ville ha den för billigare pris. Det framhölls därför, att möjligheterna för de lungsjuka att tillgodose sitt minimibehov av särskilt smör, fläsk och ost voro mycket små. Slutligen påpekades, att det är ett av den medicinska vetenskapen erkänt faktum, att kristid alltid medför en stegring av tuberkulosfrekvensen och tuberkulosödligheten, och att denna stegring i första hand sammanhänger med bristen på livsmedel och umbäranden, som försvaga kroppens motståndskraft mot sjukdomar. Under sådana förhållanden torde de lungsjukas försörjningsfråga vara av allmänt socialt och ekonomiskt intresse.

Folkhushållningsministern lovade att undersöka frågan och att söka kontakt med medicinalstyrelsen.

Detta hände alltså för två månader sedan. Pressen refererade välvilligt framställningen och vi tro oss veta, att bl. a. medicinalstyrelsen ansåg den välmotiverad. Men medicinalstyrelsen har inte hört av någon

remiss i saken. Vi ha lyckats utröna, att vår framställning i stället gått vidare till Livsmedelskommissionen och därför satt oss i förbindelse med denna institution för att erfaras ärendets behandling och öde.

Efter upprepade påringningar ha vi äntligen i dagarna fått besked i saken — t. v. muntligt sådant. D:r Björnberg i L. K. meddelar nämligen, att "man inte kan bifalla alla framställningar", men om de lungsjuka behöva ökade kvantiteter av ransonerade varor, få de vända sig till läkare, som enligt tidigare av L. K. meddelade bestämmelser *kan skriva intyg på* att vederbörande på grund av sjukdom är i behov av ökad tilldelning av t. ex. smör.

Vad beträffar frågan om ytterligare prisrabatter kunde d:r Björnberg f. n. ej göra något uttalande.

Han tillade emellertid, att L. K. inom kort väntade vissa framställningar från medicinalstyrelsen betr. frågan om de sjuka och matfetsransonering.

*

Den lungsjuke, som för sig och sin familj anser sig vara i behov av större tilldelning av t. ex. smör, måste alltså för att erhålla detta vända sig till sin läkare, t. ex. dispensärläkaren. Utan att för dagen fråga efter konvalescenters uppfattning av detta tillvägagångssätt undra vi, vad läkarna själva tänka om detsamma, som ju för dem måste medföra både en ökad arbetsbörda och vissa besvärligheter, då det gäller att sätta gränsen mellan dem, som borde vara berättigade till extra tilldelning och dem, som borde kunna klara sig utan sådan. Det är säkerligen inte alltid lätt att handla fullt rättvist i dylika situationer och man måste därför befara, att många läkare för att skydda sig själva mot klagomål från "orättvist behandlade" komma att bli ytterst "snåla på smörrecepten".

Det vore därför av stor betydelse, om medicinalstyrelsen i samarbete med L. K. kunde åstadkomma en bättre lösning av detta problem. En lösning *måste* i varje fall finnas — frågan är nämligen av utomordentlig social-medicinsk betydelse.

J. S—n.

Hög levnadsstandard bästa botemedlet mot tbc

INTRESSANT FÖREDRAG

AV D:r G. NEANDER

★ ★ INFÖR FLIS ★ ★

Doktor G. Neander i Nationalföreningen mot tuberkulos höll den 16 december inför Föreningen för lungsjuka i Stockholm (FLIS) ett synnerligen intressant föredrag om tuberkulosen, dess historia och bekämpande. Föredraget — som hölls i Klara Folkets Hus — hade givetvis samlat en talrik och tacksam publik av FLIS' medlemmar.

Tbc-forskningen har kommit långt, sade talaren bl. a., men ännu finns det vissa oösta gåtor. En sådan är den stora tbc-dödligheten bland kvinnor i 20-årsåldern. En annan den oväntade stegringen i dödligheten under de två första åre förra kriget, då vi ännu inte fått någon nämnvärd känning av krisen och livsmedelsbristen. Våra närmaste grannländer fick också en motsvarande stegring, men ett par år senare.

Tbc är i utpräglad grad en armodets sjukdom. Hög levnadsstandard är det bästa förebyggande medlet. Och dock var det i vårt land hos en åttaårig prins av Stenkilsätten, begravd i Vreta Klosterkyrka, som det första säkert kända tuberkulosfallet har konstaterats. Annars synes sjukdomen vara lika gam-

mal som människosläktet, stenåldersfolken hade den, de gamla egypterna, 2,000 år före vår tidräkning, led av den.

Det för närvarande kanske mest uppmärksammade och bearbetade området i fråga om sjukdomen är resistensen, motståndskraften, hos såväl människan som djur. Full klarhet har ej nåtts, men mycket talar för att det finns tre kategorier bland människor. Den första saknar all resistens, sjukdomen får ett snabbt och ödesdigert förlopp, vare sig den drabbar rik eller fattig, stark eller svag. Den andra kategorien är den rakt motsatta, där sjukdomen icke drabbar, vilka omständigheter som än föreligga. Det är individer ur denna kategori som kunna växa upp till kärnfriska människor mitt i en döende syskonkull och under de vidrigaste förhållanden. Båda dessa kategorier omfatta blott ett fåtal, den stora massan tillhör den tredje kategorien, där resistensen påverkas av levnadsförhållanden och miljö.

Varför drabbas av 30,000 med tbc ympade marsvin 30,000 av tbc i mjälten, under det inte ett enda får tbc i njurarna? Åter en av sjukdomens gåtor, och ett förhållande som föranlett ett intensivt forskningsarbete för att få fram något skyddande preparat ur den till synes absolut oemottagliga marsvinsnjuren. Något i stil med sulfonamiden, som äntligen gett oss ett effektivt vapen mot lunginflammationen.

Det ekonomiska värdet av förlorade arbetsår som en följd av dödsfall i tbc hos varje årskull i landet uppgår till 166 miljoner kronor. Med vårdavgifterna inräknade 200 miljoner kronor. Det är tack vare den fruktansvärda egenskapen hos tbc att drabba just de yngre årsklasserna, som siffrorna bli så avskräckande stora. Det är därför förklarligt om det läggs ned stora summor i kampen.

Tbc genom mjölk vanligare än förmodat. Icke mindre än ett 80-tal barn inom två olika orter i Värmland har under en ganska kort tidrymd smittats av bovin tuberkulos, som överförts till dem genom opastöriserad mjölk. Flera av barnen har måst överföras till sanatorium för vård. Medicinalstyrelsen framhåller med anledning av det inträffade i skrivelse till k. m:t, att det är nödvändigt att pastöriseringsförordningen snarast möjligt ändras så att hälsovårdsnämnd får lämna tillstånd till försäljning av opastöriserad mjölk endast från reaktionsfri besättning.

En dylik förändring i förordningen torde emellertid ej vara nog, framhåller medicinalstyrelsen vidare. Undersökningar på skilda orter i landet har visat att

överförandet genom opastöriserad mjölk av bovin tuberkulos i mer eller mindre svårartad form på människor, i synnerhet barn, förekommer i avsevärt större utsträckning både i stadslignande samhällen och på landsbygden än vad man tidigare haft anledning förmoda. Detta talar synnerligen kraftigt för att förordningens giltighetsområde bör utsträckas även till landsbygden.

Styrelsen för Svenska nationalföreningen mot tuberkulos har vid sammanträde under ordförandeskap av kronprinsen som bidrag till driftkostnaderna under 1941 för omkring 50 upptagningshem med c:a 1,000 vårdplatser för tuberkuloshotade barn inom alla delar av landet beviljat 200,000 kr. Bidrag till driften för av dispensärer anordnade sommarkolonier i Vilhelmina, Dorotea och Bjästa dispensärdistrikt beviljades. Anslag för vetenskaplig forskning rörande tuberkulosen beviljades bl. a. professorerna Blix och Runnström. Dessutom beviljades anslag för s. k. massundersökningar inom skolor och fabriker, omfattande 2,200 personer.

Brevlåda: "Ponte Corvo". Tyvärr kunna vi inte använda oss av dikten!

Beställ **KLICHÉERNA**

hos

BRÖDERNA ÅKERBLOM

Tunnelgat. 19 B, Stockholm. Tel. 111130, 111132, 211132

Arbetssterapin och de lungsjuka

Några erfarenheter från tyska sanatorier. — Snickeri, måleri, klensmide och el. installation bl. a. på programmet.

*Är Status Av
skriftställaren Erik Hallström*

Tyskland står i spetsen för de länder, som planmässigt bekämpa folksjukdomen tuberkulos. Ett tätt nät av sanatorier och helt nyligen införda serieröntgenundersökningar sörja för, att ett sjukligt angrepp på andningsorganen upptäckes så tidigt som möjligt. Men det är ej nog med en tidig upptäckt av sjukdomen. Målet måste vara att uppnå ett fullständigt tillfrisknande och att förhindra framtida infektion. Ett land behöver ju friska och sunda medborgare. Särskilt stor betydelse får därför återinlemningen av de lungsjuka eller f. d. lungsjuka i arbetet.

Enligt en saklig, instruktiv och tankeväckande artikel i rubricerade ämne av dr *Günther Ohlbrecht*, införd i ett av de senaste numren av "Frankfurter Zeitung", bedrivs sedan åtskilliga år arbetssterapi i de tyska lungotssanatorierna. Under ständig läkaruppsikt få patienterna utföra några timmars nyttigt arbete dagligen. Den av alla läkare fruktade atmosfären av slö resignation och hos de i övrigt kroppsligt och själsligt rörliga lungsjuka uppträdande mindervärdighetskänslorna försvinna och lämna plats för en växande känsla av självförtroende. Den sjuke ser sina krafter tilltaga, han känner arbetets nytta och ser sig ej längre utsluten från de arbetandes krets, från umgänget med friska medmänniskor. Med detta förtroende stegas också viljan att snart bli frisk, de själsliga krafterna, vilkas stöd också läkaren så väl behöver, stärkas. Av Tysklands ungefär 400 lungotssanatorier bedriva, enligt den återopade artikeln, redan över 50 s. k. arbetsbehandling. I de östra områdena äro flera i sitt vardande, och andra anläggningar hålla på att utvidgas eller kompletteras. Denna sorts behandling kräver nämligen en rad förutsättningar, om den skall fylla sitt ändamål. Några sjukhus ha valt formen av skenfirmor. Där fortbildas under kurtiden huvudsakligast kontorsanställda i olika ämnen. Undervisningen meddelas av facklärare ett visst antal timmar om dagen. Man bildar firmor, som givetvis blott finnas på papperet, vilka emellertid i sig innesluta samtliga affärsförlopp och -transaktioner, sådana de förekomma i praktiken. Andra sanatorier ha satt sig i förbindelse med industriella verk och sysselsätta sina sjuka med lättare handarbete från dessa, vilket också avlönas på motsvarande sätt. Naturligtvis arbetar varje tuberku-

lös endast en till tre timmar pr dag, alltefter hälsotillståndet, men trots denna begränsning utträttas dock så mycket, att det lönar sig för de intresserade industrieföretagen. Exempelvis utföra patienterna på ett württembergskt sanatorium detaljarbeten för Pforzheims guldvaruindustri. På andra sanatorier finna vi snickeri-, klensmides-, måleri-, bokbinderi- eller elektriska installationsverkstäder, som dels arbeta för anstaltens egna behov, dels för uppdragsgivare utom sanatoriet. Det förekommer även jordbruk och trädgårdsskötsel, dock ej så ofta, emedan dylik sysselsättning visat sig för tung för de tuberkulösa. Enligt Ohlbrecht påstående föreligger redan nu omfattande och utan undantag gynnsamma resultat av anordningen med arbete för de lungtuberkulösa, varför man är betänkt på att lägga denna terapi på en bredare bas.

Alla fackläkare, som bedriva arbetsbehandling i sina sanatorier, äro eniga om, att en verklig effektiv utrotning av lungtuberkulosen är möjligt, endast om man för de som botade utskrivna ej behöver befara återfall. Det har visat sig, att endast långsam vänjning vid arbete och framför allt vid arbetstempot utesluter recidiv, medan däremot, om arbetet upptages i full utsträckning omedelbart efter utskrivningen, redan efter förhållandevis kort tid långvariga återfall bruka uppstå. Ackordsarbete är gift för de tuberkulösa, detta till och med om deras sjukdomsprocess bringats till stillstånd.

Ohlbrecht omtalar också, att man i Herrnprotsch intill Breslau gjort ett första försök med att sammanföra lungsjuka med långsamma läkningsprocesser (pneumotorax, lungplastik) i verkstadskolonier, där de så småningom åter få vänja sig vid sitt kommande förvärvsarbete. De skickas ej i full verksamhet, förrän fysiken faktiskt står ut med den påfrestning, som är förbunden med åtta timmars arbetsdag med ordinärt arbetstempo. För många tuberkulösa är emellertid en övergång till annat, lättare yrke nödvändigt, om arbetsförmågan skall kunna bibehållas och recidiv undvikas. Likaså borde sådana yrken och tjänster (frisör-, bageri-, charkuteriyrket, livsmedelsförsäljning), som kunna medföra smittofara för den närmaste omgivningen, efter tillfrisknandet ej längre utövas. Här står man dock endast i början av de nödvändiga utbildningsarbetena, vilka enligt Ohlbrechts förmenande utan tvivel komma att ordnas i stor skala.

Men det finns också sådana sjuka, vilkas fullständiga tillfrisknande ej kan väntas förrän efter årtionden. På det att dessa (med öppen tuberkulos) ej skola betraktas som värdelösa för det arbetande samhället, har man placerat dem med deras anhöriga i egna kolonat, där de

delvis förtjäna sitt livsuppehälle. Naturligtvis finansieras deras existens till övervägande del av de olika socialförsäkringsföretagen, men det vill visst timalt avvägda arbetet ger dock deras liv nytt innehåll. Det har, berättas det, förekommit flera gånger, att dylika patienter blivit bacillfria och efter årtal kunnat återvända till det fria förvärvslivet.

Alla dessa till formen olika men till målet lika erfarenheter ha föranlett många tyska tuberkulosläkare att kräva en storslagen och omfattande vårdverksamhet för de tuberkulösa. Stora verk inom den privata industrien eller det allmänna skola — enligt nämnda krav — upprätta egna företag, i vilka endast f. d. lungsjuka skola sysselsättas. Skillnaden mellan det hittills å lungotssanatorierna bedrivna arbetet och de nu fordrade verkstäderna för tuberkulösa består däri, att dessa företag skola inrikta arbetet efter helt nya synpunkter. Sysselsättningens art och tempo i ett sådant verk skola ej vara underkastade firmornas inom den fria konkurrensen rentabilitetsprinciper, utan de lyda under läkares överinseende, och hänsyn måste tagas till arbetarens eller den anställdes lämplighet för den eller den posten. På detta sätt vill man, så långt det är fråga om tuberkulösa, förskaffa alla "halva krafter" en ur nationalekonomisk synpunkt nyttig sysselsättning. Efter hälsotillståndets fulla stabilisering kan man åter överlämna dem till det fria förvärvslivet eller låta dem för alltid stanna i företaget. Det är fördelaktigare, att man i företaget av omskrivna art erhåller vissa arbetsprestationer av lungsjuka än att årligen utgiva stora summor för "återfallare" eller nyinsjuknade.

Avlöningen spelar också en viss roll, ty högvärdiga krafter, som på grund av goda förtjänster kunnat hålla en rätt så hög levnadsstandard, komma alltid att sträva efter att så länge som möjligt få ett väl avlönat arbete. Därför måste också vid mindre arbetsprestation viss minimilön säkerställas.

Högklassig vård av lung-tbc vid Värnamo lasarett. Medicinalstyrelsen föreslår hos kmt, att lungtuberkulosavdelningen vid lasarettet i Värnamo för erhållande av statsbidrag skall anses som A-anstalt, utan hinder av att medicinsk avdelning inte finnes. F. n. måste avdelningen anses som B-anstalt på grund av avsak-

NYÅRSVISA 1941

*Året präntar
sin sista rad.
Avlösning väntar
och vaktparad.*

*Vad skall vi önska
oss i år?
Livet må grönska
i än en vår.*

*Vad skall vi drömma
i all vår nöd?
Livet må glömma
sin vinterdöd.*

*Vad skall vi bida
vid okänd dörr?
Livet må skrida
precis som förr.*

*Nyåret präntar
på oskrivet blad.
Avlösning väntar
och vaktparad.*

Magda Harteveid.

naden av sådan medicinsk avdelning för tbc-fallen. Avsikten är emellertid att här uteslutande lämna en högt kvalificerad specialvård för vissa fall av lungtbc, för vilken kirurgisk sakkunskap är oundgänglig. Enligt medicinalstyrelsens uppfattning komma de sjuka att vid denna avdelning erhålla en vård, som till sin kvalitet är fullt likvärdig med den som lämnas vid lasarett med A-avdelning, ehuru, i motsats till vad förhållandet är vid dessa, kirurgisk i stället för intern-medicinsk sakkunskap är erforderlig.

20 dispensärdistrikt i Södermanlands län. Förutom en centraldispensär, förlagd till sanatoriet på Löt, skall det enligt medicinalstyrelsens beslut inom Södermanlands län finnas 20 dispensärdistrikt, nämligen i samtliga provinsialläkardistrikt och alla länets städer. Vid centraldispensären skall hållas mottagning två gånger i veckan och i dispensärdistriktet två gånger i månaden utom i Nyköping, Eskilstuna och Katrineholm, där det blir mottagning en gång i veckan.

På 5 dagar
botas mjäll med
SEBUSAN
SVAVELTINKTUR
å 2:50 och 4:50 pr flaska.

”Den tröstlösa vandringsen”

Bacillskräckens offer berätta. Ett tusenstämmigt: Vi anklaga!

Nyligen innehöll en huvudstadstidning en insändare från en lungsjuk, som berättade, att han blivit uppsagd från sin lägenhet, sedan det kommit till värdens kännedom, att han varit lungsjuk och vårdats på sanatorium. Förgäves hade han framhållit, att han kunde prestera läkares vitsord på, att han numera var bacillfri och att alltså ingen som helst smittorisk förelåg. Värdens vidhöll uppsägningen, och ”nu börjar ånyo”, skriver insändaren, ”den tröstlösa vandringsen Stockholm runt för att söka komma över en ny bostad. Men man kan förlora hoppet och levnadsmotet, sedan man under det senaste året befunnit sig i samma dilemma inte mindre än tre gånger. Jag orkar snart inte längre!”

Dylika klagomål kunna tyvärr icke betecknas som en enstaka ropandes röst ur det stora folkhavet, utan äro dessvärre en ganska vanlig företeelse. All upplysning till trots florerar bacillskräcken i våra dagar lika intensivt som någonsin. Stat och samhälle tolerera åtskilligt vid handeln med begagnade föremål såsom klädespersedlar, möbler etc., men å andra sidan bedrivs genom statens auktoriserade organ en upplysningsverksamhet, som ibland kan te sig ganska rigorös och helt visst i hög grad bidrager till att underblåsa och ge näring åt den gamla, sedan generationer tillbaka ingrodde fruktan för allt vad lungsjuka heter, även om den sjuke kan förete aldrig så färska intyg om bacillfrihet.

Några bacillskräckens offer berätta.

Den som nedtecknar dessa glimtar från de lungsjukas trista och hopplösa kamp mot myndigheter, mot byråkrati och formalism, mot sina medmänniskor med de friska och starka lungorna, sammanträffade nyligen med en ”gammal” lungsjuk i 40-årsåldern. Redan vid 20-årsåldern blev han lungsjuk, och i många repriser har han sedan vistats på sanatorier eller sjukhus för lungtuberkulos. Varje gång han stått i tur att utskrivas för att kastas ut i kampen för tillvaron har han under veckor i förväg känt denna ohyggliga fasa och skräck för den stundande konfrontationen med den friska, starka livsströmmen utanför sjukhusets murar. Han har fasat inför lösningen av problemet, hur han skulle förskaffa sig mat och bostad, kort sagt hur han skulle kunna konkurrera med de hundraprocentigt friska och livsdugliga A-människorna därute i livet. Och varje gång har det gått lika illa för honom, han har slängts runt som en karusell från bostad till bostad och från den ena arbetsplatsen till nästa jobb, om han nu lyckats skaffa sig någon regelbunden sysselsättning. På en arbetsplats blev han en dag inkallad på kontoret och tillfrågad, varför han icke uppgivit, att han vårdats

på sanatorium. Nu skulle han i alla fall få stanna kvar i arbetet, men han kunde icke påräkna samma betalning som tidigare.

— Samhället är icke alltid så humant mot oss lungsjuka, säger en lungsjuk 26-årig yngling och berättar några episoder, som tyda på en ganska upprörande nonchalans. I vintras blev jag utskriven från sjukhuset, på arbetsförmedlingen i huvudstaden blev jag anvisad snöskottning, och som jag inte hade ett öre på fickan tog jag givetvis min chans och blev en av jobbarna i den s. k. snösvängen. Vid min utskrivning från sjukhuset hade jag endast ett par mycket bristfälliga skor att vandra omkring i, men varken på sjukhuset eller på arbetsförmedlingen var det någon, som ifrågasatte, huruvida mina trasiga skor voro lämplig fotbeklädnad för en lungsjuk. Men när jag som bäst stod och jobbade med min snöskovel däruppe på en Östermalmsgata, kom där fram en herre, tittade på mina skor, skakade på huvudet och utbrast: ”Vem har skickat er ut i arbete med såna där skor? Gå och köp ett par skor för det här, jag ska sköta skoveln medan ni är borta!” Och kan ni tänka er, den där herrn gav mig en tia och en femma, och han stannade kvar och skottade snö, medan jag gick till närmaste affär och köpte ett par nya skor. Så det finns ju människor med hjärta i kroppen, som man ser!

”Sparken” efter 14 år!

— Jag var på sanatorium i min ungdom, berättar en medelålders man. Jag utskrevs som fullt frisk, jag gifte mig, hade hustru och fyra barn, när jag åter blev sjuk. I det längsta försökte jag hålla mig uppe, men jag blev bara sämre, och till sist blev febern mig övermäktig; jag måste in på sanatorium. Där låg jag ett år och utskrevs som tillfrisknad: symptom- och bacillfri. Innan jag insjuknade, hade jag varit i samma affär i 14 år, men tyvärr — beklagligtvis! — kunde jag inte få tillbaka min plats. Jag sökte och sökte, sprang omkring som en galning efter ett jobb, men överallt stängda dörrar och beklagande minspel. Man visste om min sjukdom, jag var ett av offren för bacillskräcken. Ni vet inte, hur denna skräck kan inverka på människor. Och vad gör egentligen våra hälsovårdande myndigheter för att söka bekämpa denna människovärdiga skräck och fasa, denna ohyggliga psykos som mången gång stänger de lungsjuka helt ute från livet? Man får aldrig sin chans att bli en livsduglig människa igen, bara därför att en massa människor äro rädda för oss lungsjuka. Vad är det egentligen för skillnad mellan oss ”lungsjuka” i våra s. k. upplysta tider och de spet-

(Forts. å sid. 10)

Grannlåten skalas bort

Av Fritz Stenlund

Det ligger ett stort, mäktigt hus vid en av huvudgatorna. Det breder ut sig över ett helt kvarter och dominerar stadsbilden fullständigt. De omkringliggande husen se små och oansenliga ut invid den stora grannen. Ja, de verka som ålderstigna, trötta och fårade gammalmänniskor.

Jag har aldrig tyckt om det vräkiga huset, främst därför att det inte är någon stil på det. Eller — rättare — det har för många stilar. Det är en blandning, som är ganska underlig. Huset föreställer någonting mellan gammal riddarborg och grekiskt tempel — en typisk produkt av smaklösheten vid tiden omkring sekelskiftet.

Fasaden åt huvudgatan är rikligt bemängd med sandstenskrusiduller. Det är änglahuvuden, blomsterrankor och fullkomligt obegripliga allegorier. Troligen ha krusidullerna placerats där för att visa, att ägaren hade råd med sådant.

Härom dagen, när jag gick förbi huset, var trottoaren avspärrad. Där stodo vakter, som hojtade:

— Gå åt andra sidan!

Orsaken? Jo, sandstenskrusidullerna släppte sitt fäste, och den ena efter den andra slog i gatan med en ljudlig duns. Det var livsfarligt att gå i närheten.

Vi ha ett hårt klimat här uppe i vårt norröna land. I bland är det mildväder, ibland sprakande köld. Ibland faller regnet stritt och envist, och ibland svepa saltmättade stormar över landet. Nu hade det varit bitande köld i ett par dagars tid. Innan dess hade det regnat ganska kraftigt. Vätan hade stannat i sandstenssprickor, kölden hade frusit vätan till is, och med en knall remnade sandstensstyckena.

Inte passar påsmetad grannlåt i vårt klimat!

Nu har väder och vind skalat bort grannlåten från det vräkiga huset, och det står där naket huttrande och skamset över all sin fulhet.

*

Jag har en skolkamrat, som redan i barndomen hade allting tillrättalagt för sig. Hans föräldrar voro stormförmögna. Han uppträdde alltid i fina, välpressade kläder och hade till och med

egen betjänt, som följde honom till skolan och bar hans böcker.

Det vore synd att säga, att han var något ljushuvud i skolan. Men han behövde ju heller inte vara det. Hans lärare vågade inte tukta den unga lymmeln, därtill var fadern alltför inflytelserik i samhället.

Mot oss, hans kamrater, uppträdde han mer än överlägset. Han såg oss helt enkelt inte.

Jean — han hette egentligen Johan, men hade låtit förfina sitt namn — tog aldrig någon examen. Han måste flacka mellan skolorna — den ena finare än den andra — och när den tiden kom, att vi antingen togo vår examen för att fortsätta den mödosamma vandringen på lärdomsvägen eller tvingades av vidriga omständigheter att dra arbetsblusen på oss, då fick han ett resekreditiv av sin far och fick resa till sköna, sagoomspunna länder, dit vi längtade men dit vi aldrig kunde komma.

Vid exercisåldern kom han hem igen. Han dugde inte till rekryt. Hans kropp var märkt av alla de laster, som världsstäderna ha att bjuda på.

Nu var han en fulländad dandy. Han såg med nedlåtande min på oss, hans forna kamrater, och i nasalton yttrade han sig synnerligen nedlåtande om bondlandet Sverige.

En kamrat, som det gått illa för, bad honom en gång om ett litet handlån. Det gällde ett par kronor.

Jean såg kallt på honom och sade:

— Hur kan man ställa sig så utan pengar!

Och så klev han in i sin lyxbil och försvann.

*

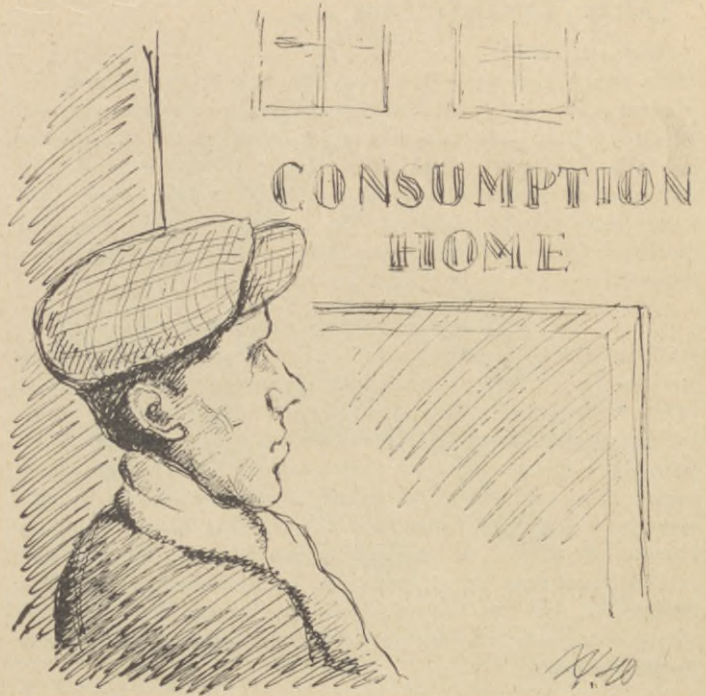
Ären gingo. När jag efter en veckas vistelse på sjukhusets isoleringsrum återfördes till allmänna salen, hade det kommit en ny patient i sängen bredvid min. Jag tyckte mig känna igen anletsdragen. Men eftersom kamraten ingenting sade, så teg också jag. I dödens väntrum blir man aktningsfull och hänsynsfull mot varandra.

(Forts. å sid. 10)

PÅ SANATORIUM I U. S. A.

Av Heimer Eriksson

Efter en fruktansvärd vinter med arbetslöshet och svält hade jag vår vårsidan lyckats få ett jobb på en medicinfabrik i Chicago. Där tillverkade man humbugsmedicinen KURIKO, ett livselixir som botade för alla krämpor och sjukdomar från liktornar till neurasteni. Jag var glad över chansen att varje vecka kunna kvittera ut min check på 6 dollars. Man levde gott i U. S. A. på den tiden på den lönen, för på den tiden — ett kvarts sekel tillbaka — fick man bra boarding house — d. v. s. inackordering — för en dollar och en halv, som svensk-amerikanerna uttryckte sig.

Mitt jobb bestod i att sätta etiketter på de stora KURIKO-flaskorna, vilka kostade en dollar pr styck. Jag stod alltså vid en etiketteringsmaskin och jobbade som en slav för att hinna undan med flaskorna, som på löpande band — redan på denna tid hade rationaliseringen hunnit långt i de obegränsade möjligheternas land — spottades fram till min arbetsplats.

Alltnog, jag trivdes med jobbet och jobbet trivdes också tämligen väl med mig. Jag hade mat och husrum, kunde köpa mig kläder och även lägga en slant åt sidan för eventuella framtidsbehov.

Men så tidigt en morgon hände det. Jag stod vid min maskin och matade mina medicinflaskor, när jag helt plötsligt började känna mig konstig i huvudet. Så svartnade det omkring mig, och jag föll, föll ut i tomma intet. När jag vaknade upp, låg jag på en soffa inne i fabriken's marketenteri och bredvid mig stod en man, som tryckte ett par fingrar på min puls och tittade på en klocka. Jag kände mig helt yrvaken och frågade, hur det var fatt med mig och var jag befann mig. Doktorn svarade mig inte direkt utan frågade, om jag hade några ekonomiska möjligheter att resa till ett högfjällssanatorium vid Demver i Colorado och vila upp mig. Jag skakade resignerat på huvudet, och doktorn försvann.

Men en liten stund därefter kom en ambulansvagn och hämtade mig. Det bar iväg ett ganska långt stycke utanför Chicago. Jag bars på en sjukbår in i ett ruffigt gammalt hus, där jag ovan

entrén kunde läsa de föga trösterika orden: CONSUMPTION HOME.

Det var alltså ett lungsotshem jag hamnade på, ett amerikanskt sanatorium för obemedlade. Därinne fanns en brokig blandning av alla möjliga slags människor, negrer och indianer, kineser och dagos, italianos och greker, katoliker och muhammedaner, kristna och judar, kort sagt allt vad man kunde begära av människomaterial. Maten var i sämsta laget — ni som varit på Söderby eller Uttran eller Hålahult eller nästan var som helst i vårt land böra veta, att den svenska sanatoriehållningen kan betecknas som förstklassig i jämförelse med vad som bjöds på CONSUMPTION HOME utanför Chicago.

Men det fanns dock ljuspunkter mitt i all tristessen. En av ljusglimterna var den katolska sjuksyster, som varje lördag kom på besök och delade ut rökvaror samt även några cent i pengar åt patienterna. Visserligen var man, om man mottog subsidierna, om icke juridiskt så dock moraliskt förpliktad att bevista söndagens katolska mässa på sanatoriet. Och vad gjorde man inte för rökats skull.

När jag hade haft några veckors strängt sängläge, varunder jag hunnit bevittna en rättrogen katoliks smörjelse och förberedelse för en salig hädanfärd samt en hel del andra mollbetonade intermezzon, kom jag så upp på benen och fick förflytta mig ut i sjukhusets stora parkträdgård. Där spelade vi — svarta och gula, röda och vita, kristna och mohemmadaner, judar och hedningar — i relativ endräkt och samförstånd ett typiskt amerikanskt sanatoriespel, som benämndes "horseshoe." Vi kastade alltså en hästsko, som vi skulle försöka få att svänga runt i luften och därpå skulle den fastna runt en liten stolpe i marken. Man räknade poäng i hästskospelet.

Jag var ju nybörjare och fick summa noll poäng i de första omgångarna. Svarte Tom skrattade så tårarna runno och visade sina bländvita tänder, när jag missade, trots att han nyligen var opererad i lungan. Tom skrek i glädjeyra: "No good Sweditj, no good Sweditj!!"

(Fors. å sid. 12)

”Den tröstlösa . . .

(Forts. fr. sid. 7)

älska, som vi kan läsa i Bibeln om? Jo, visst är det skillnad förstås, men bara en gradskillnad egentligen, man kastade ju sten på de spetälska och drev dem ut ur städerna till sina grottor och hålor i bergen, och så satte man en varningsskramla runt halsen på de spetälska. Vår tid är ju mera human förstås, man kastar inte sten på oss lungsjuka i samma mening som man gjorde mot de spetälska, men bortsett från dessa olikheter är behandlingen av oss inte stort bättre.

Vi skys av mången som pesten.

Låt mig bara ge ett par exempel. Under de senaste fem, sex åren har jag måst byta bostad flera gånger, ehuru jag betalat hyran ordentligt. Jag har utan vidare blivit uppsagd, de övriga hyresgästerna i husen ha klagat över att värden hyrt ut åt en lungsjuk, och varje gång jag flyttat har jag alltid fått en sämre bostad. Även i affärerna, där vi handlat våra nödtorftiga livsfrödnödenheter, har man behandlat oss kort. Man känner och förnimmer så väl alla de små sticken och stygnen. Nu kan man ju visserligen säga, att vi lungsjuka äro överkänsliga och misstänktsamma, men det kan vi kanske inte hjälpa, det hör ju till sjukdomens natur, att våra nerver kanske inte äro så prima som A-människornas.

Ett aktuellt problem: samhället och de lungsjuka.

Samhället vill vara human. Vi människor äro väl inte okänsliga inför lidandet, alla vilja vi ömma för de olyckliga, som drabbats av nedbrytande sjukdomar. Stat och kommun taga vård om sina fattiga och sjuka. De blinda bli hjälpta, vanskapta och invalider förbarmar sig samhället över och även de lungsjuka få naturligtvis sjukhusvård. Men bland lungsjuka människor i allmänhet råder den uppfattningen, att det allmänna sätt att hjälpa de lungsjuka icke är det rätta. Det är inte främst beträffande sjukhusvården, som samhället och dess organ enligt de lungsjukas mening försyndat sig. Det är, när den lungsjuke utskrivits från sanatoriet eller sjukhuset, det är just vid det mest kritiska skedet, när den lungsjuke — nyss tillfrisknad, bacillfri och i viss mån arbetsför — träder ut i det oerhört krävande livet, A-människornas fruktansvärda kamp för tillvaron, det är just vid den tidpunkt när den lungsjuke skall göra försöket att inpassa sig som en nyttigt och funktionsduglig lem i den stora samhällskroppen, som samhället, stat och kommun, gör sig skyldig till försummelser och brister i sin omvårdnad om den svage. Hur många ”lungsjuka” har inte under årens lopp släppts ut från sanatorium eller sjukhus vind för väg och lämnats åt sitt öde? Undra sedan på, att svält och umbäranden plus den oerhörda psykiska påfrestningen på mycket kort tid raserar alla de skyddsmurar mot sjukdomens framfart, som sjukhusvården avsett att uppbygga. Inom ett halvår, ett år eller så blir det en ny vårdperiod. Våra sanatoriets och lungtuberkulosjukhus' journaler kunna vara vittnen nog om allt detta. Det finns sådana fall, som återkommit under tio, femton år med en rent skrämmande regelbundenhet. Detta sorgliga förhållande bevisar tydligt och klart, att det måste vara något fel med det nuvarande systemet.

Från de lungsjukas gigantiska armé, tiotusentals offer för samhällets nonchalans och slentrian under decennier, stiger mot himlen ett febersjukt ångestrop: ”Vi anklaga . . .!”

Samhället måste på ett bättre sätt än hitintills hjälpa de tusenden lungsjuka, plågade av sina medmänniskors skräck för deras sjukdom och hetsade av tanken på att vara handikapade, till hälsa och livsmod!

H. E—n.

Grannlåten skalas . . .

(Forts. fr. sid. 8)

Men så fick jag se en klackring på hans smala finger. Då kände jag igen honom. Det var Jean.

Hur kunde han ligga här på allmän sal? Båda hans föräldrar voro döda och han hade ärvt. Han måste vara förmögen.

Men kvällstidningen kunde berätta om orsaken. Spekulationer och ett dyrbart uteliv hade gjort honom utfattig. Och han hade börjat göra bluffaffärer.

Han såg inte åt mitt håll. Mest låg han och stirrade i taket.

Så kom översköterskan och ett biträde in med sina attiraljer.

— Nu måste vi ta ett blodprov igen, sade översköterskan leende.

— För Guds skull! sade Jean. Ska ni komma med det där otäcka igen!

— Det gör väl inte ont?

— Låt bli! Jag vill inte!

I nästa sekund satt röret i hans åder. Han grät, han bad.

— Gode Gud! Tag hem mig, så att jag slipper pinas!

Vi andra, som genomgått så mycket ont, skändes: Men vi sade ingenting, ty i dödens väntrum är man tyst och förlåtande.

Sedan blodprovet var taget, kom emellertid Pelle, som man tagit bort fyra revben på, och sade:

— Att du är så rädd för sådant, som gör ont! Förresten gör väl inte det där ont. Då skulle du vara med om, när . . .

Och så kom en drastisk beskrivning på operativa ingrepp, där man inte kunde söva patienten.

Jean drog täcket över huvudet.

Vad han tänkte, vet jag inte. Men dagen därpå reste han sig på armbågen, räckte mig sin hand och hälsade på mig.

— Jag är nog ett kräk, sade han med ett undergivet leende.

Då såg jag, att det fanns något väckert hos honom.

Grannlåten hade skalats bort och han var bara en fattig, ångestfylld, dödsskälvande människa.

PRENUMERERA PÅ *Status*

Sätt in prenumerationsavgiften, kr. 5:—, på postgiro 15 44 20, Tidskriften Status, Götgatan 83 Stockholm, så kommer tidningen i korsband under ett helt år.

Lungsjuka (sanatoriepatienter och f. d. sanatoriepatienter) med eller utan anställning erhålla emellertid tidskriften för 3 kr.

Patienternas Förening

Telefon:
23 40 10

Postgiro:
3721

Alla handarbetsgarner erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sortering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

Otto Elmgrens A.B.

L:a Nygatan 19

Stockholm

DET SKÄGGIGA LINDEBARNET

Av VALENTIN KATAJEV

Valentin Katajev är en av de främsta humoristerna i den sovjetryska litteraturen. Han föddes i Odessa år 1897, inskrevs som volontär i den tsarryska armén år 1916 och deltog i inbördeskriget på den röda sidan. Utomlands är han mest känd genom den satiriska romanen *Förskingraren*. Flera av hans senaste romaner ha även filmats; *Elddopet* framfördes f. ö. i Sverige för ett par år sedan. Den uppsluppna satiren *"Det skäggiga lindebarnet"* är ett gott prov på Katajevs humor.

För ett år sedan, när redaktören stod i begrepp att utge det första numret av en ny illustrerad sovjet-tidskrift, var han en modig man som sprudlade av nya idéer. Jag minns ännu hur denne förträfflige unge man sedan han frikostigt utdelat förskott till alla sina medarbetare sade:

"Ja, mina vänner, jag ber att särskilt få rikta er uppmärksamhet på att vår tidskrift skall bli en äkta sovjet-tidskrift... en helröd så att säga! Och därför mina kära kamrater... Ja, ni förstår mig nog?... Inga kalvar med två huvuden! Inga siamesiska tvillingar! Sovjetlivet, det och bara det skall vara den outtömliga källa vi skall ösa ur! Bort med vissa tidningars borgerliga sensationer! Åt fanders med hunden som röker cigaretter, läser kvällstidningen och avtrycks i 400.000 exemplar!"

"Åt fanders med hunden som läser tidning!" upprepade medarbetarna i korus och skredo till verket. Detta var för ett år sedan.

* * *

Redaktionstelefonen ringde. Redaktörn lyfte av luren och strax därpå överdrogs hans ansikte av en glädjens rodnad.

"Hör, hör bara!" ropade han. Man har upptäckt ett lindebarn! Med helskägg! Och mustascher! Sagolikt, fantastiskt!... Fotografen!... Va r är fotografen?... Var håller han hus?... Skicka genast bilen efter fotografen!"

Efter en kvart anlände fotografen till redaktionen.

"Kör, ge er i väg!" ropade redaktören med andan i halsen. Ge er i väg så fort som möjligt och fotografera lindebarnet med skägget. Det är en sensation, en verklig sensation! Huvudsaken

att konkurrenterna inte förekommer oss och snappar bort den skäggiga babyn!"

"Ni kan ta det lugnt!" sade fotografen. "Vi kommer ju ut på onsdag och de andra först på lördag. Barnet är vårt: Vi blir de första som presenterar ungen med helskäppet för världen!"

Men de på lördagen utkommande tidningarna var inte de som tappade huvudet i första taget.

* * *

Nästa dag kom redaktören mycket tidigt till redaktionen. "Har fotografen redan kommit?" frågade han redaktionssekreteraren.

"Nej han har ännu inte varit synlig!"

Redaktören tände sig otåligt en cigarett och för att förkorta väntetiden telefonerade han runt till de på lördagen utkommande konkurrenterna.

"Hallå! Har ni inte hört det ännu?"

"Nej, vad då?" frågade den andre redaktören.

"Om det där lindebarnet med helskäppet?..."

"Nej! Vad är det för slag?"

"Och med mustascherna:... Ett barn i lindor!..."

"Nå ja, än sen då! Vad är det med det då!"

"Kommer ni att ha någon bild av det?"

"Naturligtvis. Hur så?"

"På lördag alltså?"

"Javisst, på lördag! Vi har ingen brådska!"

"Och vi på onsdag, hi, hi!"

"Nåväl, lycka till då!"

Redaktören lade på luren.

"Har man hört på maken! Vi har ingen brådska, säger han. Och så kreverar han säkert av avundsjuka! Det är ju ändå ingenting att skämta om! Ett lindebarn med skägg! Förekommer kanske en gång på tusen år!"

Fotografen inträdde.

"Nå hur gick det? Får jag se!"

Fotografen ryckte på axlarna. "Ja, det är inget särskilt att titta på! För det första är det inte två månader utan fem år gammalt. Och för det andra har det inte alls något helskägg! Och inga mustascher heller! Varsågod!"

Fotografen räckte redaktören kortet.

"Hm... det var märkvärdigt! Ett barn som alla andra: Inget särskilt med det. Så skada. Det var verkligen mycket tråkigt.

"Det sa jag ju genast!" sade fotografen. "Det var inte alls nödvändigt att ha en sån brådska! Det var bara att oro barnet! Hela tiden blir det fotograferat. Strax före mig knäppte fotografen från lördagstidningen. En fräck gynnare! Tro mig, han fotograferade ungen en hel timma och släppte inte in någon annan i rummet!"

Redaktören tittade besviken på bilden av underbarnet. "Det är något som inte stämmer här!" sade han dystert. "Jag kan inte tagit fel. Ett stort svart helskägg sade man. Och mustascher... också svarta. Riktigt stora... Jag förstår helt enkelt inte ett jota!"

Redaktören grep nervöst efter telefonluren.

"Hallå! Hallå! Jaså ni säger att ni har bilden av underbarnet på lördag, va?"

"Det stämmer. Det skall vi ha!"

"Det med skägget?"

"Javisst... Och med mustascherna... Hurså?"

"Hm... Har ni tagit nån bild?... Med skägg och mustascher?"

"Ja, naturligtvis! Allt är klart!"

Redaktören började darra. "Ja, men varför har då barnet varken mustascher eller skägg på vår plåt?"

"Jo, se vår fotograf är litet klyftigare än er!"

"Vad menar ni med det? Hallå, Hallå! Häken också! Lagt på luren! En sån rackare!"

Redaktören började upprörd vandra av och an i rummet. Han hejdade sig plötsligt framför fotografen. "Ta bilen och ge er iväg! Undersök saken! Och om det visar sig att de har klistrat på skägget då... Så far då!"

Efter en timme återvände fotografen.

"Nå låt höra!"

Fotografen gick långsamt fram till en stol och satte sig mödosamt.

"Har ni undersökt saken?"

"Ja, det har jag!" snyftade fotografen förtvivlad.

"Nå så tala då, människa! Hade de klistrat på skägget? Se så, ut med språket!"

"Nej, ännu värre... De..."

"Nåååå?"

"Först fotograferade de ungen och sedan..."

"Dödad? Så tala då! Håll oss inte längre på sträckbänken."

"Sedan då..."

"Nåååååå?"

"Rakade de ungen!"

Redaktören suckade djupt. "Vår sovjet... vår röda... Mönsterbaby med helskägg!... Å! Skurkar!..."

Översättning: G. Svensson.

På sanatorium i U. S. A.

(Forts. fr. sid. 9)

Veckorna gingo, och snart började livet bli alltför trist. När sjätte veckan var gången kände jag mig stark och morsk som en björn, varför jag begärde permission av doktorn. Men nej, han ansåg att jag borde akta mig för Chicagos hektiska livspuls och stanna kvar tills vidare. När jag talade om detta för min svarte vän Tom, såg han riktigt ledsen ut och invigde mig i hemligheten. — "Di kommer å deportera dej till Sweditj, om du stannar här. Jag vet de, för vi hade en Sweditj här, innan du kom till oss, och den massan kom dom och hämta här en dag och sända honom till Sweditj. Tro mej, dom kommer å tar dej endera dan, så sant ja heter Tom Mullins. Men du skall lyda mitt råd: om du vill klara dej, så ska du rymma från detta hälvitte. Du ska passa på just på kvällskvisten, när det börjar skymma på. Jag ska visa dej ett ställe vid häcken, där du kan klara dej ut."

Hela natten låg jag och grubblade på min situation. Tom hade nog inte så fel. Jag hade hört från flera håll, att så snart man blev sjuk och inte ansågs kunna försörja sig, så passade myndigheterna i Washington på att deportera ifrågavarande person från U. S. A. såsom icke önskvärd individ. Jag fattade mitt beslut, innan jag somnade sent på efternatten.

Nästa dag var en lördag. Många bland personalen brukade resa till Chicago på lördagsmiddagen för affärers skull, varför bevakningen nog var en aning slappare just då än andra tider och dagar.

Sedan jag försett mig med några smörgåsar som matsäck och tagit farväl av mina förtrogna och vänner, den kamratlige svarte Tom och irländaren Mike, förpassade jag mig sakta och försiktigt ut i parken. Just när det började skymma — mörkret faller snabbare på i U. S. A. än här hemma i Sverige — gled jag sakta fram mot häcken på den plats, som min vän Tom anvisat mig.

Jag kände pulsarna slå som tjocka klubbor, blodet brände och nerverna hoppade vilt under några ögonblick, men så var det hela över. Jag befann mig på andra sidan häcken och smög snabbt undan nedåt den stora vägen. Jag hade några cent på fickan, men jag vågade inte anlita det elektriska tåget in till Chicago. Jag vandrade säkrare landsvägen in till miljonstaden.

Där började livet på nytt efter mitt sanatorieäventyr. I fem långa år arbetade jag hårt och kände mig fullt frisk. Men när jag kom hem till Sverige sjuknade jag in på nytt, och denna gång allvarligare. Jag hamnade inom loppet av några få veckor på Hålahults sanatorium. Men det är en helt annan historia, för att nu citera salig Kipling.

Bland undergörande helgon i Palestina

Chauffören Abu hämtade välsignelse och styrka åt både sig själv och sin gamla rättfälla till bil genom att hålla handen mot helgongravens vägg — bröstsjuka rymma från sanatorierna och söka bot hos helgonet via en ledningstråd.

För några år sedan hade jag tillfälle att från hamnstaden Jaffa göra ett besök i Jerusalem, Betlehem och några andra orter i Palestina, medan mitt fartyg undergick en reparation som tog några dagar i anspråk.

Genom en tjänsteman i en skeppsmäklarefirma fick jag anvisning på "alla tiders" chaufför med vidhängande bil. Han var en femtioårs satt arab med svarta ögon i blodsprängda ögonvitor, svart, ovårdat hår, lång, krokig näsa och en mun med tjocka, röda läppar som nästan försvann i ett svart, tovtigt skägg. (Alla araber se inte ut som scheiker.)

Bilen var en relik från den tid då Ford gick i kolt. Hög, öppen, tvåsitsig, man satt som på taket av en Londonomnibuss, men åbäcket gick, besynnerligt nog. Kanske hade Abu, som chauffören-ägaren hette, hämtat styrka från något av de talrika helgon, vilkas gravar ligga strödda över hela landet. Annars kunde han passa på nu och få litet extra kraft när vi kom fram till vår bestämmelseort, Nebi Rubis helgedom strax söder om Jaffa bland dynerna vid Medelhavet.

Abu hade skrudat sig i vit mantel och vit burnus och det bar iväg efter den sandiga vägen så dammet stod i moln och Abus burnus fladdrade som ett smälrande segel.

Det var helgonets årshögtid. På stranden av en å hade en väldig tältstad växt upp. Det var bostadstält för de tusentals pilgrimmerna, kaffetält och gycklartält alldeles som på en marknad. Från minareten på helgonets gravbyggnad kallar utroparen, nusezzin, fem gånger om dygnet de rättrogna till bön. Han går runt på minaretens balkong och sjunger entonigt att Allah är stor, att det inte finns någon annan gud än Allah och att Muhammed är hans profet.

Vi anlände just vid middagstid och det var tämligen stilla på tältstadens gator. Men på restaurangerna gick det livligare till. Man diskuterade affärer, man diskuterade det wada kaffet, efter arabisk sed med hela bö-

nor i koppen, man diskuterade vattenpiporna, sina offers riklighet och storleken av den välsignelse man undfått genom berörandet av helgonets grav. Många ansågo sig erhållit välsignelse nog för både sig själva, sin familj därhemma, sin åkerjord och sina kreatur, eller om de voro affärsmän, för hela sin rörelse.

I tält, smyckade med brokiga flaggor höll dervischer-na till, dessa underliga religiösa mystiker som genom ständiga, i timtal upprepade rop och våldsamt, virvlande dans försätta sig själva i exstas. De anses av folket som heliga män och erhålla frikostiga gåvor.

Även tiggarna ha goda dagar vid en helgonfest. Alle ge något, efter råd och lägenhet. En gammal gubbe i smutsgrå, lappad mantel och med en toppig mössa av lammskinn, trots värmen, fick syn på mig och ansåg mig tydligen vara ett utmärkt objekt. Jag gav gubben några småslantar. I min hand såg han då större mynt. Hans ögon stod som kulor av girighet och avund när han såg en förbannad otrogen hund ha så mycket pengar. Hade inte den gode Abu infunnit sig, stärkt av att ha hållit handflatan mot helgongravens vägg en halvtimme, och läst bort den efterhängsne tiggaren, så hade jag väl måst rymma fältet.

Helgonet har ett stort rykte om sig att kunna bota sjukdomar. Kring graven trängas alla slag av sjuklingar, från obotligt sinnessjuka till folk med någon obetydlig krämpa. Tackoffer och gåvor från folk som funnit lindring i sina plågor avgivas varje dag. Tron verkar som bekant en hel del.

Någon dag senare besökte jag i vänners sällskap ett grekiskt-katolskt kloster något sydväst om Betlehem. Klostret inrymmer den undergörande S:t Georgsbilden. Helgonets bild har placerats vid södra väggen, till bekvämlighet för muhammedanska pilgrimmer vilka sålunda vinna ett dubbelt välsignande syfte: att vara vända mot Mecka på samma gång som de betyga helgonet sin vördnad.

Den undergörande S:t Georgsbilden drar oerhört mycket folk. Sjuklingarna är i flertal och de lade snart beslag på den lilla klosterkyrkans utrymme. Då hitta-

de en av klostrets ledande män på att dra en lednings-tråd från den undergörande helgonbilden till ett när-liggande hus där alla sjuka inrymdes och på detta högst moderna sätt överföra helgonbildens underbara läkekraft — — —

Och där i denna skräckens boning hade samman-trängts sinnessjuka, lungsjuka i sista stadiet, epilepti-ker, spetälska, blinda, dövstumma och lama. Det var som att stiga in i helvetets förgårdar, som termen ly-der. Jämmer och stönanden, böner och skrik, tårar och eder. Ibland sprang någon upp och skrek att han var helbrägdagjord, för att ögonblicket efteråt falla ihop i en hög. Och för detta bedrägeri skulle de arma stac-karna betala rika gåvor till klostret. Inne i kyrkan var bildens ram behängd med varjehanda gåvor, bland annat ett par örhängen av guld och ett vackert silver-smycke i filigransarbete.

En judisk läkare som jag talade med i Jaffa berätta-de att man gjorde allt för att förmå t. ex. lungsjuka att i stället för att besöka de "undergörande" helgonbil-derna, lägga in sig på sanatorier, varav Palestina har många förstklassiga. Men det kunde hända, sade han,

att till en stundande helgonfest, många patienter läm-nade sanatoriet för att bege sig till helgonet och där söka bot. Ja en del hade helt sonika rymt. Ett par så-dana rymda patienter hade dött vid helgonets grav — —

Runt om i Palestina firar man årligen fester för hel-gon. På Muhammeds födelsedag är Jerusalems tem-pelplats ett böljande folkhav. Det kan ha sina sidor för judar att komma in i trängseln vid dessa tillfällen. — Vid påsken firas den stora Nebi-Musa-festen i en hel-gedom i närheten av Jeriko, där muhammedanerna rest en grav över Moses, helt i strid med de bibliska traditionerna, vilka göra gällande att judarnas store religionsstiftares grav är obekant. Vid denna fest ha otaliga sammanställningar mellan judar och muham-medaner förekommit, vilka ingalunda varit ägnade att mildra de politiska motsättningar som länge varit Pa-lestinas mest brännande fråga.

Martin.

FÖRENINGSANNONSER

STOCKHOLM

F. L. I. S.

(Föreningen för Lungsjuka i Stockholm)

Expeditionen hålles öppen varje måndag

kl. 6—8 e. m.

Folkets Hus (Barnhusgatan 14, Rum K.,
1 tr. upp i gathuset.)

Bliv medlem!

SUNDSVALL

Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening

SUNDSVALL

(Folkets Hus, 1 tr. Expedition 3)

Expeditionen hålles öppen onsdag och lördag
kl. 12—2.

Bliv medlem!

från FÖRBUNDSARBETET

Besvara cirkulären!

De medlemsföreningar, som ännu ej svarat på Riks-förbundets senaste cirkulär ang. anordnande av stu-diecirkular m. m. uppmanas att göra detta snarast möj-ligt.

Förbundsstyrelsen skulle med glädje hälsa en snab-bare behandling av cirkulären överhuvudtaget.

Beträffande prenumerationen på Status

har man på ett par håll varit osäker om, vad som av-ses med att "lungsjuka" erhålla tidskriften för 3 kr.

Med "lungsjuka" mena vi givetvis icke endast sana-toriepatienter utan även f. d. sådana, med eller utan anställning. Om någon emellertid som i flera fall skett — anser sig vara i stånd att betala det ordinarie pre-numerationspriset, 5 kr., äro vi givetvis tacksamma härför.

Dansk donation till kampen mot tuberkulos. Landsföre-nin-garna för kräftans och tuberkulosens bekämpande i Danmark ha erhållit 250 000 kronor vardera i donation från framlidne hä-radshövdingen Chr. Schmidh och hans likaledes avlidna maka. Senare komma de två föreningarna att erhålla räntorna på yt-terligare 250,000 kronor från samma testator.

Etter Annat

Så möts vi igen

till ett nytt och fröjdefullt år med — som jag hoppas — ömsesidiga tillönskningar om jättehälsa och stora rikedomar, smör, varmvatten och en grön häst. Särskilt tillönska vi hr Wigforss, den övriga överheten samt Livsmedelskommissionen frid och fröjd, främst det förra (och ett varmt tack för omsättningsskatten, som bidrog till att vi firade nyår i stram livsföring, så som det skall vara!)

Varje kåsör med självaktning

tar i dessa dagar, om för läsekretsen att han fått influensa. Vi måste alltså göra sammaledes.

Beträffande undertecknads influensa kan jag dock inte stå till tjänst med alla intressanta detaljer. I likhet med så många andra i detta land fattade jag nämligen vissa nyårsföresatser. En av dem bestod i att slå sönder febertermometern — en verkligt heroisk handling! — Ehuru ej så svår att utföra som vi alla veta.

Men för att återgå till influensan. Denna aktuella företeelse kan behandlas på olika sätt. Edla Eriksson, fru, meddelar i Aftonbladet, att när hon känner att influensan är på väg, tar hon sig en rejäl snaps (7/12?) och kryper ner i sängen. Då blir hon varm och influensan står där med lång näsa.

Så enkelt är det!

Man kan också först krypa ned i sängen och sedan ta den där rejäla snapsen. Fast frågan är om detta senare tillväggångssätt passar för vår strama livsföring.

För vår del

tro vi, att den här influensaepidemin inte är något annat än ett nytt påhitt av hr Wigforss. Staten behöver ju sälja både "rejäla snapsar" och apoteken pulver, på vilka Staten får omsättningsskatt.

Undras därför, om Eriksson, Edla, fru, tillhör Statens Informationsstyrelse. Namnet förefaller på något sätt bekant. Är hon möjligen släkt med folkhushållningsministern?

Men nog nu om detta.

Låt oss övergå till sundare företeelser.

Till dessa hör utan tvivel den ökade livaktigheten hos landets konvalescentföreningar — icke minst de i Stockholm och stockholmstrakten. Om "Flis" julfest berättas under "Patienternas spalt" — av allt att döma, har man här en uppslagsrik styrelse!

Själva upplevde vi i början av december f. å. ett annat evenemang, anordnat av

Föreningen Sako,

som inte är någon spansk fackförening utan en förening av sanatoriekonvalcenter i Stockholms norra förstäder.

Denna förening, som torde vara vårt förbunds yngsta (vi hoppas dock på många nya detta år) hade för att finansiera sin start anordnat en schangtilare soaré på Bristol-biografen i Sundbyberg som redan en halvtimme före soaréns början var fullspikad med folk.

Men så hade man också på programmet sådana dragplåster som Ulla Billqvist och Nisse Linds trio för att inte tala om diverse dragspelscelebriteter, en tablågymnastiktrupp av vackra och spänstiga flickor och diverse lokala förångor med sångbegåvning.

Det blev naturligtvis swing

och schwung över det hela. Publikerna var naturligtvis förtjust och Sako fick en slant på kistbotten. Varigenom alla parter blevo nöjda.

Vi ha beskrivit evenemanget här bl. a. därför, att vi tro, att uppslaget vore något för andra nya och blivande konvalescentföreningar att tänka på, när det gäller att ordna ekonomin.

Slutligen

hade den pensionerade kassören i X-bolaget just varit och lyft sin första pension. Han är en stilig vithårig karl, som tyvärr aldrig bemödat sig om att klä sig snyggt och till det yttre verkar han tämligen luggsliten.

Hans kamrater ha rätt honom att gå till sjukhus för att röntga sig och kon-

trollera att han inte lider av några inre krämpor. Efter besöket på bolaget vandrar han så till sjukhuset, och sedan han mottagits av en söt sköterska, kommer även den unge, nye läkaren, som skall röntgenfotografera honom.

Han ser gubbens en smula skamfilade yttre, klappar honom på axeln och säger vänligt men något nedlåtande:

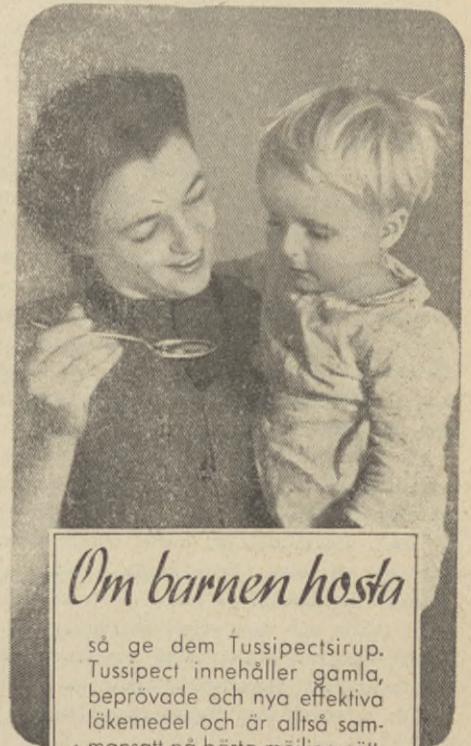
— Nu skall farbror tala om för oss vad fabror heter.

Den gamle kassören sträcker på sig och vänder sig kallt till sköterskan:

— Fröken, meddela fotografen mitt namn.

Rätt återgivet intygar

J u a n.

Om barnen hosta

så ge dem Tussipectsirup. Tussipect innehåller gamla, beprövade och nya effektiva läkemedel och är alltså sammansatt på bästa möjliga sätt.

Tussipect löser snabbt det sega slämmet, så att luftvägarna bli fria och de besvärliga hostretningarna, som plåga barnen och beröva dem deras välbehövlige sömn, fort lindras och upphövas.

Tussipect

den nya i hög grad verksamma hostsirupen

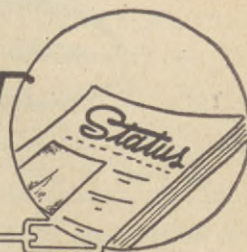
7
920

■ Mot en avgift av en dollar kunde besökarna i Newyork Expos medicinska utställningsbyggnad få röntga sig. En statistik över resultatet har givit ganska häpnadsväckande resultat — av 11,234 personer, som voro övertygade om, att de inte hade något fel, voro inte mindre än 3,5 procent behäftade med tuberkulos i aktivt stadium.

■ Kampen mot tuberkulosen har redan visat storartade resultat, men genom ökad upplysningsverksamhet och genom effektivt ingripande mot sjukdomen, bör man ha gott hopp om att efter en mansålder praktiskt taget ha utrotat den. Denna åsikt uttalades i ett föredrag av dr O. Andersson, Värnamo, som hölls i Kävsjö folkskola i höstas.

PATIENTERNAS SPALT

Luciafesten på Uttran

Den 13 dec. har här varje år anordnats en Luciafest där patienterna bjudits på både andlig och lekamlig spis. Luciafesten 1940 blev en i allo värdig och vacker fest.

På morgonen kl. halv fem blevo vi patienter uppvaktade av sanatoriets egen Lucia som var åtföljd av tärnor, bagaren och tomten inte att förglömma. Sedan blevo vi bjudna på kaffe, lussekatter och pepparkakor. Barnavdelningen hade sin egen lilla näpna Lucia. Det var vackert att se och höra dessa små när de med rena och klara röster sjöngo Sankta Lucia och deras ögon lyste i kapp med de många ljusen.

På eftermiddagen kl. halv fem började Luciafesten för patienterna där vår egen utkorade Lucia, fröken Rut Lundin, medverkade. Festen hölls i matsalen som för detta ändamål var vackert dekorerad. Det bord, vid vilket hrr läkare med fruar samt systrarna sutto, var ett festligt dukat honnörsbord. För patienterna var dukat långbord. I den öppna spiseln sprakade en munter brasa som ytterligare förhöjde stämningen.

När alla slagit sig ned vid borden steg nöjeskommitténs ordförande, Karl Bergkvist, fram och hälsade alla hjärtligt välkomna. Härefter skred vår vackra Lucia med tärnor, stjärngossar och tomte in och sjöngo Luciasången.

Då denna förklingat, steg fröken Birgit Frank upp och läste en vacker Lucialegend. Så sjöng Lucia med följe "Heliga Nat" varefter de tågade ut.

Sedan serverades det kaffe. Under tiden blev det underhållning av alla slag. Som första nummer spelades några vackra stycken fyrhändigt på piano. De medverkande voro frkn Ingeborg Rödin och sanatoriets skollärlarinna, frkn Malmgren. Frkn Frank läste två dikter vilka hon framförde mycket vackert och stämningsfullt. Därefter solosång av Gösta Jönsson, som sjöng Tantis serenad, som livligt uppskattades. Festligheten närmade

sig sitt slut och nöjeskommitténs ordförande steg fram och tackade hrr läkare med fruar samt systrar för visad förståelse och välvilja samt för deras övervarande av festligheten. Sanatoriets överläkare, dr Melin, tackade i sin tur för god fägnad och underhållning.

Som en värdig avslutning på denna fest sjöng Axel Lundgren Lund du välsignade av Althén. Även de sängliggande patienterna fingo höra den vackra sången och musiken, ty festen radierades genom vår lokala radio. Arrangörerna hade all heder av denna festlighet.

F. L. I. S. julfest

Föreningen för Lungsjuka i Stockholm FLIS, anordnade söndagen den 5 jan. för medlemmarna en julfest i Folkets Hus. Festen, som besöktes av c:a 170 personer, var den första i sitt slag föreningen anordnade. Det stora deltagandet var synnerligen glädjande, då föreningen bildades så sent som i maj månad 1940.

Programmet hade på ett förtjänstfullt sätt komponerats av Nöjeskommittén, som också dekorerat salen med alla julens tillbehör, granar, tallris, ljus m. m. Ett välförsett kaffebord saknades inte heller.

Festen inleddes av ordf. E. Frithiof, som önskade alla hjärtligt välkomna och i korta drag redogjorde för föreningens utveckling. Ordet lämnades sedan till representanten för Söderby Pat. Understödsförening O. Stjerne, som framförde en hälsning från S. P. U. Han kåserade över "Det traditionsenliga jul- och nyårsfirandet" på Söderby, som uppväckte livliga minnen hos många av åhörarna. Stjerne uttalade dessutom den förhoppningen att det goda samarbetet mellan Flis och S. P. U. allt framgent skulle bestå och att Flis skulle få en framgångsrik utveckling, då föreningen hade en stor mission att fylla.

Därefter uppfördes en synnerligen uppskattad kabaré. Som utmärkt konferencier fungerade Hjalmar Mårtensson. I övrigt uppträdde fru Stern, bröderna Keding, hrr Skarp, Rundquist och Hansson, vilka samtliga framkallade stormande applåder. I finalen-kupletten avtackades den avg. ordf. E. Frithiof.

Efter denna andliga spis, styrktes publiken av en mera lekamlig sådan vid kaffebordet och så var man framme vid nästa programpunkt: "Oförberedda talare". Såsom väl förberedd ordf. fungerade E. Frithiof. Fröken Segermark och fru Stern fingo ämnena "En spårvagnresa", resp. "Öppningsanförande av talmannen i första kammaren". Damerna hade inte så förfärligt mycket att säga, så man får kanske tolka det som symboliskt, åtminstone beträffande det senare ämnet. Chr. Olsen lämnade ett referat över klövringen och Hjalmar Mårtensson kåserade om den fyr- och tvåbenta grisen. Allt till åhörarnas stora förtjusning.

Ordet lämnades sedan till redaktör Cassel, som överlämnade en hälsning från S:t Görans tbc-patienters understödsförening. Enl. talaren hade Flis stora arbetsuppgifter framför sig, framför allt

"Länets" Lucia med uppvaktning.

som förmedlare av de lungsjukas berättigade krav gentemot myndigheterna på en förbättrad eftervård. Och därmed sammanhängande sociala spörsmål. Han önskade Flis lycka till i arbetet och lovade att på nästa möte med S:t Görans rapportera det arbete Flis utfört samt närmare redogöra för Flis program.

Så hade man kommit till julklappslotteriet. Alla kunde tyvärr inte få lika värdefulla julklappar. Men trots detta hölls glädjen vid takåsen och dansen kunde börja till tonerna av K. E. Lundquists kapell.

När vi sedan gingo hemåt, fyllda av tacksamhet mot dem, som nedlagt så mycket arbete för att vi skulle få en trevlig julfest, hade vi ett oförgätligt minne, ja

ett sådant minne glömmes man ej även om man råkar ha lite fejk. Neslo.

St. Ekeberg i kaleidoskop

Lucia med tärnor m. m.

Först och främst: en god och lyckosam fortsättning på det nya året. Må det, trots allt, bli rikt och givande för envar! Måtte allt det fula och onda i världen försvinna och utplånas, liksom det gamla året förgått. Detta gamla år är visserligen ett i mycket dystert minne, men låt oss glömma det och rikta blickarna framåt; låt oss se en ljusare och skönare framtid; minnas, att efter vinter kommer alltid vår!

När man såhär, i början på ett nytt år, ser tillbaka på det gamla, dyker minnen och episoder upp i ett enda virrvarr. Glada och sorgsna om varandra. Det är barndomens lustiga kaleidoskop, med dess besynnerligt hoppande bitar, som faller en i minnet. Visserligen ett kaleidoskop med många fler och större vyer, men ändå...

För några ögonblick skall vi skåda in i det konstiga instrumentet och försöka få syn på några praktfullt skimrande bitar.

Ett par mycket hedervärda västgötugubbar satt en dag i somras i all sköns ro och studerade denna, av dem högt uppskattade tidning. Efter att ha inpraktiserat var sin fruktansvärda mullbänk, sa den ene:

— Dä ä nok inte lätt att få ihop en tocken här tidning. Här ä dä en som påstår att en ätit upp e hel penna bara för att skriva nåra få rader.

— Tur att en inte använde skrivmaskin då, blev det förströdda svaret.

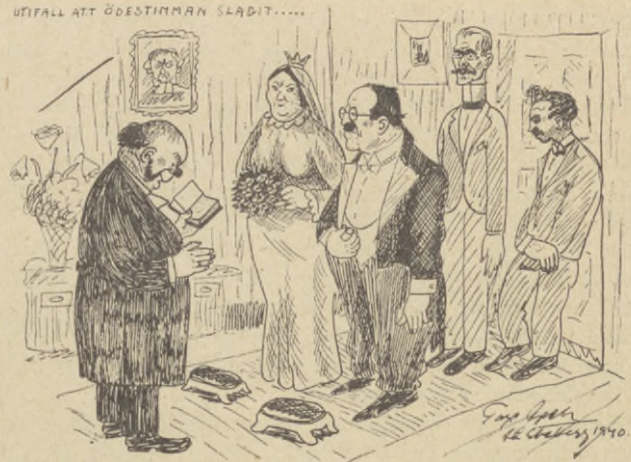
På en sal kunde man en gång lyssna till en mycket intressant diskussion. Den rörde sig om olika människors lynne och andra egenarter. Rätt vad det var reste sig avdelningens åldersman och sade med eftertryck:

— Säga va i vell, upplänningar ä dä djäkligaste folket på jordklotet.

— Va di kärring därifrån, sa någon.

Vår överläkare framhöll en gång patetiskt och med övertygelse för ett av våra matvrak, att det alls inte var bra att ha en massa onödigt fläsk att gå och bära på. Nej, ut i skog och mark och rör på er, så bantar ni snart och blir både frisk och rörlig. En spjuver, som knappast kunde räknas till den feta kategorien, tog detta ad notam och sade en dag till "chefen" då denne förhörde sig om mannens välbefinnande:

— Joe, ja har lättnat 18 kg. nu, så ja ä la snart fresk.

Från klöverfronten har man då och då hört vilda rykten som man skulle kunna tro var lögn och dikt. En av våra numera klassiska överläggare hade nämligen blivit anfäktad av den svåra sjukan "hjonelagsåträ", sades det. Detta inspirerade signaturen till ovanstående teckning, men det realistiska underlaget kan tyvärr ej garanteras. Detta är synd, ty det vore hög tid...

På ligghallarna frodas alltid en godlynt, men inte så sällan vass humor. Nu skall vi se noga efter om vi inte kan finna något smakprov.

Ett biträde kom en gång utrusande och undrade något irriterat:

— Har ni några madrasser över här ute?

— Nää, blev det lugna svaret, di har vi allt under oss.

Sanatorielivet kan också ha sina bekymmer, det kan vi se på följande grandios utformade bricka.

Det var en s. k. nykomling, som en gång ansåg, att han inte fick så mycket medicin som han trodde nöden krävde. Därför talade han rent ut med överläkaren.

— Han får det han behöver, sa denne.

— Tack, då ä dä bra, svarade mannen, se dä ä sockna som betalar...

Han fick sista ordet.

Man kan också skymta allvarigare och inte fullt så respektlösa brickor i vårt tankekaleidoskop. Brickor av stämning och skönhet. Den kanske allra vackraste få vi se, om vi beskådar det traditionsrika luciafirandet.

Då den förtjusande ljusdotningen åtföljd av tärnor, stjärnor, stjärngossar och tomtar gick från sal till sal och bjöd på kaffe, var stämningen stor och gripande. Alla såg i de ljusa, leande anletena ett löfte om godare och renare makters seger över mörker och ondska. Sången tonade spröd och fin ut i den tunga vinternatten som låg gnistrande kall bakom rutornas svar-ta glas. Det var hoppets budbärerskor som kom.

— Vackert, viskade någon. Stämmningsfullt, sa' en annan. Dessa ord uttryckte mera än stora och pampiga tal.

Med denna vackra syn för vårt inre öga avslutar vi vår utfärd till flydda tider. Vårt drömda kaleidoskop ställes undan och vi är beredda att ånyo se framtiden an. Om den bär ofärd eller lycka i sitt sköte kan ingen förutsäga. Men man får hoppas det bästa.

Tall.

Glimtar från konvalescenterna i Sundsvall med omnejd

Det är med en viss tvekan och efter moget övervägande som signaturen dristar sig att sända detta bidrag till red. av Status. Ens goda samvete opponerar sig nämligen mot övergrepp mot denna sanatoriemiljöernas och patienternas egen spalt. Men som ett nytt år alltid medför diverse förändringar även ifråga om den kost som serveras av våra tidningar, dristar jag mig till att komma med detta lilla inlägg från oss lungsjuka konvalescenter uppe i Norrland. Om överseende alltså ärade läsare!

Låt oss alltså först berätta något om de speciellt för vår landsända kända företeelser, som benämnas snö och kyla. I detta sammanhang måste jag gå tillbaka till den tid, då vår förening (Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening) saknade egen lokal och ibland var hänvisad att ha sina överläggningar på "Esplanaden" i höstrusket.

Läsarna kan lätt föreställa sig, att om överläggningarna blevo långa och frågorna av komplicerad natur, fordrades fysik för att stå rycken! Brr, brr!

Nu när snön och kylan kommit på allvar kommer jag att tänka på den kategori av sanatoriepatienter som benämnas "halligare". Förlåt, kanske det heter frisksportare också!

Väl minns jag min egen halltid på sanatorium. Då vi väl insvepta i sovsäckar och filtert djärvt trotsade kung Bore. Så väl påpälsade att man endast hade ett litet hål öppet, från vilket andedräkten som en vit pelare svävade uppåt, givande raden av halligare en vision av en samling små vulkaner från vilkas kratrar rök uppsteg. Från vår "synvinkel" blickade vi upp mot en nordisk himmel som ibland visade ett sprakande norrsken, så praktfullt, att man höll på att glömma att signalklockan kallat till uppstigning. Ja, fullt så "romantiskt" är det väl inte alla gånger invänder den ärade "hallpraktikanten", när kölden biter i lemmarna och den förädiska snuvan vill komma smygande, men ett faktum är, att halliggandet trots allt har sina behag eller hur? Om man nu skall se på vintern från såväl den behagliga som den mindre behagliga sidan så kan den bjuda på båda delarna för en konvalescent som plötsligt vaknar en morgon och påminner sig att det är "kvävgasdag" i dag. Detta betyder att man inte får njuta sin morgonsömn ostörd som vanligt utan får hasa sig upp ur slafen för att hinna med bussen f. v. b. till sanatoriet. Sedan man fått på sig nödig utrustning, tinat upp ett kikhål i det rimfrostklädda fönster, där "mätarn" har sin plats (20 grader!) har man att ge sig i väg till bussens hållplats (cirka 4 1/2 km. dit!) för att invänta dennas ankomst. När man kommit lyckligt ombord å den "gengasdrivne" och hälsats av de åkande "jaså, du skall iväg igen", vilket betyder att man är välkänd (över 4 års kvävgasbehandling!) och att en stor del av de åkande ha vetskap om, varför jag reser, och så begynner resan. Bussen stannar då och då och så småningom blir det proppfullt med folk, luften blir tjockare och tjockare till sin konsistens. Har man så råkat bli placerad mellan tvenne korpulenta personer som ytterligare trycker ihop ens förut hårt pressade organ, så blir "livsrummet" i trångaste laget. Så tar då resan och pinan äntligen slut, man kommer ut i den smällkalla vintern igen, får ett host- och nysanfall av den häftiga

temperaturväxlingen, som blir så kraftigt att man för en stund blir föremål för uppmärksamhet av omgivningen. Man hämtar sig så småningom och konstaterar att det i alla fall är bättre med vinterkylan än den "tropiska" värmen i bussen, njuter en stund av det vidgade "livsrummet" och så blir det att fortsätta till "Baldershage" d. v. s. Sanatoriet. Så träffar man kamrater, vi ventilerar våra intryck — återseendet är glatt — men det är "en annan historia" för att nu använda en känd författares notta uttryck.

För att läsaren skall få en inblick i vårt konvalescentliv här uppe måste vi lämna en interiör från vår expedition här i Sundsvall.

Här har varit bråda dagar före jul med arbetet att skaffa litet ekonomisk hjälp för medlemmarna till helgen. Att det till en del lyckats är en stor glädje. Vi ha all anledning att vara tacksamma mot kamraterna "Goffa", "Bertil" och "Figge" m. fl. å exp. för deras uppoffrande arbete för oss. Det har som sagt varit livligt här före jul. Vännen "Figge" som har "vana" har skött både skrivmaskin och telefon, "Goffa" har representerat och Bertil har inkasserat och resultatet av vår julkampanj har blivit gott med hänsyn till vår "ungdom" och de kärva tiderna.

Elaka människor har velat påstå, att vår nybildade konvalescentförening är en "kristidsprodukt" som i och med att det blir ljusare tider — som vi väl alla gå och vänta på — skall försvinna i likhet med ransoneringskort m. fl. kristidsföreteelser. Sådana påståenden vilja vi bestrida på det bestämdaste!

Under det nya året är det vår förhoppning att de lungsjuka konvalescenterna landet runt måtte gå in för ökad aktivitet för Status och förbundet. Och så en diskret fråga: Var bildas nästa konvalescentförening i Norrland?

Med dessa glimtar vilja vi överbringa en kär hälsning till alla patienter och konvalescenter i hela landet. "Solo".

Från Lund

När Konvalescentföreningen i Lunds stad nu låter sig ses i "Patienternas spalt", så är det första gången detta sker. Hittills har vi luftat våra angelägenheter i vår egen tidnings spalter. Men nu ska det bli andra bullar av. Hädanefter kommer vi att plita ihop lite grann såväl till vår förenings tidning, Den Lungsjukes Tidning, som till Status. Detta bör inte av respektive redaktörer betraktas som något hot!

Det var vår förenings möte den 5 nov. vi skulle orda en smula om. Maken till möte har Folke Berggren sällan fått vara med om att leda. Mötet var t. o. m. så högtidligt att vår lokals talarstol kom till användning. Den har hela tiden stått där som ett absolut onödigt inventarium. Mycket har vi visst haft att säga varandra, men medfödd skånsk blygsamhet (all hostning från andra provinnsinnevänares sida undanbedes!) har hindrat oss från att kliva upp i vår talarstol. Men förbundets vice ordf. E. Fritiof, vilken tillsammans med malmöföreningens ordf. Ahlblom gästade oss, led inte av agorafobins skräckkänslor utan klev gladeligt upp på "podiet".

"Invigningen" av talarstolen var inte illa. Vi kunde knappast gjort det mycket bättre själva. Fritiof är en mäktig spirituell herre, som kryddade sin framställning med åtskilliga goda skämt. Han orienterade oss grundligt i förbundets verksamhet. Till vår glädje fick vi veta, att aktiviteten i förbundet är prima. Sålunda är inte vi ensamma om arbetsfliten (allt grymtning undanbedes ånyo!). Fritiof gav oss därjämte en orientering beträffande Nationalföreningens utredning.

Framställningen var mäktig intressant. Så pass intressant t. o. m., att det blev applåder av. Också detta var någonting nytt.

Nog håller vi själva rätt fina tal på våra möten (tycker vi själva), men applåder hörde vi aldrig i vår lokal. Både "Rallaren" och andra var gramse — inte över applåderna i och för sig utan över att deras egna tal aldrig vederfarits samma bifall. Men lugna er — det kanske kommer!

Idén med förbundsrepresentation på föreningarnas möten är förresten god. Det är till stort gagn för arbetet att kontakten mellan förbundet och föreningarna på detta sätt förstärks. Så bara fortsatt, govänner i förbundsstyrelsen!

Bland andra frågor, som behandlades på mötet, märktes också frågan om anordnande av julfest. Stort var bekymret för kaffet, och dessutom delade sig meningarna om vad som kunde kallas för fest och vad som kunde kallas för rätt och slätt samkväm. Men de stridiga viljorna enades, och det överenskomms att en sjujungande fest skulle det bli. Därmed inte sagt, att något skulle komma att brista i fråga om städad uppträdande. Festen hölls i logen Wieselgrens Minne's lokal, och den ramen kring festen gav den dess karaktär i kulturellt avseende. Nog sagt om den saken!

Med redaktörens benägna tillstyrkan ska vi avge rapport om festen i ett annat nummer av Status och berätta om lite annat därjämte.

Observer.

Hälsning från Solbacken

Den mörka och kulna hösten är förbi, och vi gå mot ljusare tider. Julen, den stora ljusfesten, firades här på Solbacken på sedvanligt sätt med lutfisk, gröt, julklappar, långdanser m. m. Den första känningen av den annalkande julen fingo vi redan den tionde dec., då en julbasar var anordnad med tombola, gissningstävlingar av olika slag, lotterier m. m. Det icke oansenliga nettot av basaren gick oavkortat till nöjeskommitténs julklappskassa.

Hösten och förvintern ha också i övrigt varit rätt så innehållsrika. Den första föreläsningen för hösten gick av stapeln den 28 sept., då Musikpedagog J. Velden talade över ämnet: "Lyssna, förstå, uppleva musik". Ljusbilder visades, beledsagade av fiolmusik, varmed talaren ville klarlägga för oss, att tonkonstens, målarkonstens och arkitekturens mästare i stort sett komponerat efter samma linjer — ledmotivet, som utgör själen i skapelsen. Den 11 oktober hade vi besök av stadionchefen dir. E. Bergvall, vars ämne var: "Idrotten och kulturen genom tiderna". Vidare ha vi haft föredrag av Stellan Orrgård, folkskoleinspektör, som talade om och visade bilder över vår huvudstad. Skådespelare Halvar Falck hade en minnesruna över Albert Engström, vars "koling" som alltid slog an den realistiska tonen.

För de studieintresserade patienterna hade en kurs i svenska språket anordnats. Denna leddes av folkskollärare Monicander jämte lärarinnan Agda Persson. En annan kurs — sjukvård — för vilken husmor (syster Ebba) stod som ledare, omfattades med stort intresse. Konsten att lägga ett förband på rätt sätt t. ex. är ej så enkel som mången tror, varför kursen på ett praktiskt sätt förenade nytta med nöje.

Solbackens bibliotek har i dagarna fått ett värdefullt och välkommet tillskott i form av ett trettio-tal nya böcker av förnämliga författare. Biblioteket hade förut ett bokbestånd av över två tusen band utvalda böcker, varför patienterna beredas stora möjligheter att få läsa god litteratur.

Hösten kulminerade dock med Lucia-firandet. På Lucia-dagens morgon bjödos vi på kaffe med dopp av Lucia jämte tärnor. Att det smakade bra, behöver jag väl knappast påpeka, då

vi i vanliga fall icke äro bortskämda med kaffe på sängen under sanatorievistelsen.

Dagarna gingo och ett tu tre var julaftonen inne. Samlings-salen, vackert dekorerad med brinnande ljus i alla stakar, var mötesplatsen på eftermiddagen, varvid en stämmingsfull predikan, solosång och musik förekom. D:r Berg avtackade därefter de medverkande i programmet jämte systrar och övrig personal, varefter han till sist önskade alla en god jul. Kvällen förflöt sedan under en gemytlig stämning och avslutades med långdans och julklappsutdelning. På annandagen hade vi besök av herr I. Olsson från Folkärna, som visade en kortfilm upptagen i Södra Dalarna. Filmen blev livligt applåderad, då många av patienterna hade sina släktingar, vänner eller bekanta med på den vita duken. Under en av mellandagarna hade vi också besök av Sätters kyrkokör, som glädde oss med sin sång.

I och med det nya året och de godare föresatserna har nöjeskommittén åter ryckt upp sig och satt igång med arbetet på vår egen tidning "Tempen". Tidningen illustreras och redigeras helt av sanatets egna förmågor, då var och en av patienterna ha tillfälle att visa sina kunskaper och färdigheter på det litterära området. På grund av Tempens mera lokalbetonade innehåll tryckes den (på skrivmaskin) och utges i endast ett nummerat exemplar pr år, vilket doneras till biblioteket. Där kunna kanske patienterna sedan i lugn och ro studera sina egna och andras bravader i tryck.

Det nya året är välkommet, vi äro alla beredda att möta vad det kan bära i sitt sköte — glädjen och det bittra allvaret.

Ra—Be.

Hässlebykrönika

— "Och skidan hon slinter..."

Jag ser hur den ärade läsaren frågar: "Vad, åker dom skidor på Hässleby nu också?", och det var inte utan att signaturen gjorde sig samma fråga, då han en dag i helgen fick syn på en individ, utrustad som den värsta norrlandsjägmästare, stakande fram utefter uppfartsvägen med ansenlig fart och skyggt spejande efter någon som kunde taga illa upp. Episoden fick emellertid snabbt sin förklaring: spänstfenomenet visade sig vara utskrivne skogs- och handelsmannen L—gren i färd med att träna för hemresans strapatser! F. ö. kan ju ena motionen vara så god som den andra: en åker skidor, de flesta dansa ringlekar och somliga tar en stärkande promenad till byn. (Byn, som f. ö. förtjänade ett eget kapitel, utgöres av köpingen Mariannelund, 1.000 inv., fabrik, praktisk skola, sanatorium.)

Julfirandet inleddes som sig bör med Lusse, följt av julklappskommitténs auktion och de permitterades hemresa. Sedan allt så blivit lugnt kunde julaftonen taga sin början. Ett uppskattat inslag i julklappsutdelningen var rimmen, som gävo alla tillfälle att ge "rivaler, antagonist och andra vänner" ett tjuvnyp. Det hela höll på att gå i kaputten, eftersom Hässlebys inventarium, faktotum och allt i allo, herr Larsson-Pluto, hade medtagit hem nyckeln till HPU:s brevlåda. Som tur var är den ej alldeles dyrkfri, och saken ordnades. Ett smakprov ur högen:

Och liten Karin tjänte i stor ASEA-trust,
sen så kom hon hit och fick till klövring lust.
Nu lever hon på minnen från forna, ljuva dar,
dock tycks hr Hammarlund ha lust, bli hälften av ett par.

Hur litet veta dock rimsmidarna! Blott några dagar senare var hr Hammarlund definitivt slagen ur brädet av en yngre förmåga. Men nemeses vakar! Liten Karin et consortes fick ej

länge njuta klövringens sötna. "De dömdes långt ifrån varann på skilda stjärnor bo" heter det ju om Zulamith och Salami, och på skilda avdelningar*) bo nu liten Karin och liten Karins klöver, fördrivande dagen med straffsång och studerande kartan över promenadområdets gränser. Tröst för ett tigerhjärta!

Ett annat rim:

Anna är ett vackert namn och vanligt,
alltså är det ganska vanskligt,
säga vem som Blixt kan avse,
när han uti natten suckar: Anna, Anna, fagra fé!

Sign. vet i alla fall en Anna, som kom i rampluset. Nästa dag sågs ej mindre hr Blixt, än även hrr Svängis Johansson och Sune A. slå sina lovar kring ovannämnda Anna. Valet måtte dock ha blivit henne för svårt, eftersom vi ej ha sett till henne de senaste dagarna. Vi få antaga, att hon i lugn och ro betänker saken i sin säng.

Några julförlovningar ha ej kommit till vår kännedom. Ap-ropå förlovning en liten gåta. Om man heter Carlsson och reser med tåg över Nässjö, Falköping, Herrljunga, Uddevalla och Munkedal, med vem är man då förlovad?

En hel del oro har uppkommit i klövrarlägret därigenom, att Göteborg ämnar göra Romanäs till sitt eget sanatorium och avstå från sina Hässlebyplatser. Det är ju nu inte så väl, att göteborgarna nöjer sig med att klövra med sig själva, och nu kommer alltså för dem kärlekens verkliga eld- och ståndaktighetsprov. Lyckligt det klöver, som vinner över Romanäs smårum, rökrum och varma toaletter!

Till slut måste jag nämna helgens "klo": Trettendedagens allmänbildningstävling, där det maskulina könet segrade. Oomtvistligaste segrare var dock ledaren, hr Häggström, som hade otaliga tillfällen att biljera med ett flertal kunskaper, såväl i humaniora som kvinnlig slöjd. God fortsättning!

Hft.

Från Kilsbergens breddgrader

(Utdrag ur dagboksanteckningar vid Garphyttans sanatorium.)

Augusti månad. Höstens underhållningsprogram inleddes med ett föredrag av sanatoriets överläkare, Helena Klein, om tuberkulosen och visning av dithörande film.

Den 4:e september berättade ingenjör O. Hellgren, Stockholm, om hembygdsvård och visade prov på sådan filmning från Värmland med bl. a. Selma Lagerlöfs begravning. En vacker färgfilm från närkesbygden visades också.

September—oktober. Under denna tid har vi på nedre manliga avdelningen erhållit nya skåp i de gamla ställe. Skåpen äro av modern konstruktion med sluttande tak och ventilation i taket, en slät yttre yta, lackerad i vit emaljfärg. Utrymmet är dock ganska begränsat, rent av till det allra nödvändigaste, så man får inte ha många "leksaker" med sig. I de gamla skåpen hade varje patient sin egen spegel, men nu saknas dessa nödvändiga attribut fullständigt. Kan man inte reda sig med en s. k. "bus-trymån", får man knyta slipsen i glansen från skåpdörren eller använda speglarna i tvättrummet.

Under höstens många övriga reparationer har även en telefonkiosk anordnats i övre hallen till glädje för alla, som behöva använda telefon. Larmet från barnavdelningen och "jassen" från dagrummets grammofon är nu utestängt.

Den 2:a oktober filmafton.

Den 22:a oktober föreläsning om "den nordiska gemenskapens innebörd". Föredragets innehåll var nog inget att anmärka på, men talaren borde ha varit lite mer "gripen av sitt äm-

ne", så patienterna hade ryckts med en smula. Vi, som lever inom ett sanatoriums väggar, bli ganska kritiska och är inte belåtna med vad som helst. Men lite stämning hade väl kunnat åstadkommas på annat sätt. Vi leva ju i allsångens tidevarv, och vad vore naturligare än att inleda och avsluta en föreläsning med sång. Vid detta tillfälle hade nordens olika nationalsånger väl varit på sin plats. Men de flesta av oss kunde dem väl inte, skam till sägandes, varken text eller melodi.

Den 28 oktober filmafton. Fast en fönstervertil var öppen, blev luften ganska dålig med påföljd, att en del patienter, som ju eljest äro vana vid frisk luft, blevo lite dåsiga och kunde därför ej tillfullo njuta av "dukens drama". Alltså, bättre ventilation under aftonunderhållningarna, snälla överhet. Sätt in en elektrisk fläkt!

Den 9 november inleddes "gåsafirandet" med avätande av svartsoppa till middagen och

den 10 november serverades "gåsameddan" för fullsatt matsal under omväxling med allsång. Patienternas tacksamhet för den extra festen tolkades av patientföreningens ordf.

Den 11:e november hade Ungdomens Röda Kors på barnavdelningen anordnat en aftonunderhållning till förmån för kronprinsessans ljusinsamling. Sedan en pojke hälsat de närvarande välkomna, framträdde en trupp gymnaster ("lånade" bland personalen), som med rörelser och hopp åskådliggjorde vissa djur och träden i skogen. Barnen bidrogo i övrigt med sång, uppläsning och berättande. Under några allsångsnummer gjordes insamling till ovan nämnda ändamål. Till festen hade några intresserade från bruket inbjudits.

Den 14:e november föreläste komminister Bo Giertz om "munkar och eremiter i Juda öken". Unika skioptikonbilder från eremitboningarna med utsikt över klippavsatserna ned mot jordandalen samt talarens intressanta och fängslande framställningssätt, en målning i ord, gjorde stunden till en verklig högtidsstund. Tack Giertz!

Den 18:e november filmafton, då en frivillig avgift upptogs av de närvarande till hjälp för finansieringen av kostnaderna, enär kassan för dylik underhållning börjat sina.

Så småningom försämrades bussförbindelser hit. Endast ett-bussen går upp med paket. Besvärligt för en del äldre besökande att gå den långa uppforsbacken från nya hållplatsen.

Den 1:a december. Första söndagen i advent hölls aftonbön i dagrummet för första gången. Den leddes av husmor, och duettsång utfördes av personalen under ledning av lärarinnan Ylva Brozén.

Den 13:e december väcktes vi av ett strålande Luciatåg med ett dussintal tärnor, vars sång på avstånd klingade så mystiskt i den tidiga morgonen. Den tjocka bagarn, som påstod, att han (kanske det var en hon) arbetat med bak hela natten, väckte storartad munterhet med sin "breda bak" och nermjölade byxor. På grund av kristiden hade tomten inte råd med några extra karameller i år.

Härefter började naturligtvis så småningom julförberedelserna på avdelningarna och i salarna. Var och en vill ju ha så inbjudande som möjligt till julafton, då vi manliga bruka få besök av de kvinnliga patienterna och tvärtom. I dylika fall bruka ju damerna ta priset med sin händighet.

När sen julen äntligen kom, firades den enligt gammal tradition med dopp i grytan och julklappsutdelning på julafton.

Så försvann då år 1940 ned i det förgångna, och vi patienter få börja att hoppas på ett nytt års möjligheter. Vi sända alla våra kamrater landet runt de bästa välgångsönskningar för det nya året 1941 med hopp och tro på det godas seger över all världens ondska.

—el.

*) Anes detta förhållande särskilt anmärkningsvärt på Hässleby?

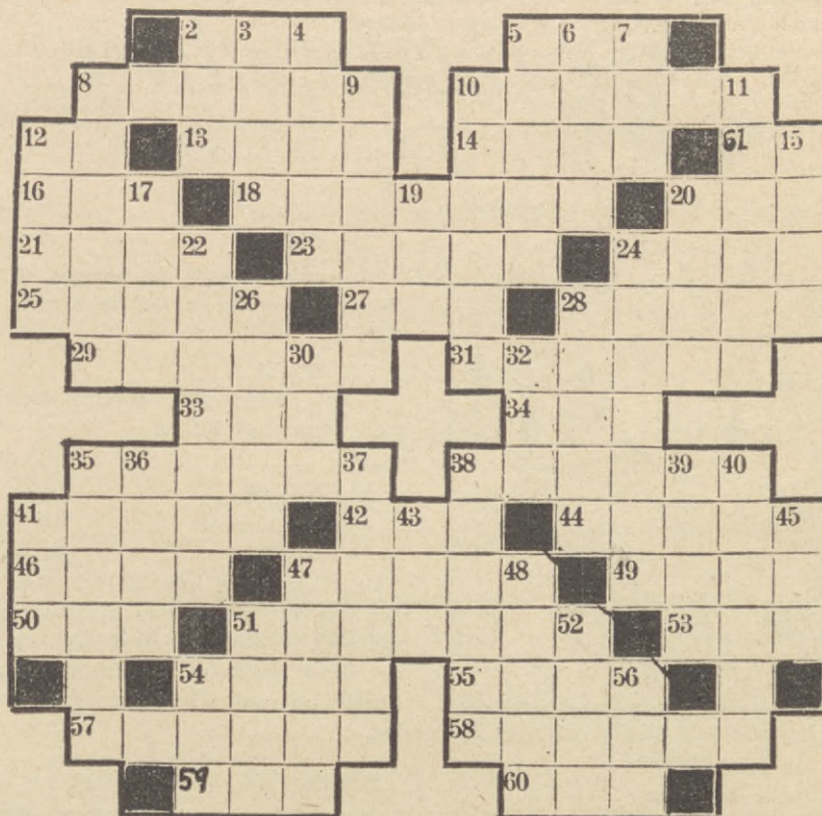
KORSORD N:r 1

Vågrätt:

2. Slag.
5. Inte illa!
8. Den smarte bedragarens konst.
10. Det nesligaste av alla straff i den gamla goda tiden.
12. Brr!
13. Inte mindre, än att den med tjänliga medel kan sönderdelas.
14. Gör ni säkert ett och annat ni inte tycker om.
16. Värdefull etta .
18. Gammalt och fornt i tal och skrift.
20. Begäret att göra det är enligt många filosofer upphovet till allt ont.
21. Peter den Store.
23. Bör författaren kunna.
24. Kedja i öster.
25. Görs med mjölken enligt lag.
27. Hopplöst med ett såll.
28. Inte vidare förmöget.
29. Spikar och hornbildningar.
31. Pärlorna på ett snöre.
33. Vad göken gör om våren.
34. Flod i Norrland.
35. Skönhetsdrottning i Valhall.
38. Gör både diskuskastaren och konstnären.
41. I snöre och på bjudning.
42. Byte, men näppeligen kristligt.
44. Kan resultat.
46. Kväker i dammarna om våren.
47. Fader, som måste vara ogift.
49. Rum att samlas i.
50. Var vänlig att svara!
51. Stad i Tyskland.
53. Släpper inte igenom några större bitar.
54. Läger snobben vid sin klädsel.
55. Kan vara poetisk.
57. Hör otvivelaktigt skönheten till.
58. I Uppland.
59. Skägg på gamla granar.
60. Är den äkta lazzaronen.
61. Kanske.

Lodrrätt:

2. Djur, som bör ha en enastående fattningsförmåga.
3. Göra ond.
4. När den svagare hävdar sin egen vilja.
5. Värmekälla för både kropp och själ.
6. I dans och böljesång.
7. Svider i ryggbastet och leder seglaren.
8. Tolv stycken.
9. Betyder älskare, men kan vara klåpare.
10. Enskilt.
11. De bästa skälen.
12. Värre än jäkt.
15. Har folket riksdagen.
17. Har en gång försett oss med silver.
20. Är kunden enligt affärsspråket.
22. Getterna äro det.
24. Är det mycket man får i dessa tider.
26. Sjöng på logen i gamla tider.
28. Kan vara bob.
30. Tång.
32. Den kortaste vägen.
35. Är taffkjolen.
36. Följden av att våra förfäder högg i sten.
37. Dagens tunga.

Lösning till korsord n:r 10:

Vågrätt: 1. Skall, 4. Höger, 7. Uv, 9. Då, 10. In, 11. Ideliga, 13. Ek, 15. Drick, 17. Sára, 20. Ankommer, 23. Kont, 25. Mats, 26. Skav, 27. Åska, 28. Stel, 30. Tall, 32. Spillror, 34. Raid, 36. Tårad, 38. Al, 39. Posttur, 40. Ag, 42. Ps, 43 An, 45. Stopp, 46. Kulor.

Lodrrätt: 1. Stins, 2. Av, 3. Ludd, 4. Hågkomst, 5. Ge, 6. Röker, 8. Vera, 9. Drick, 12. Lins, 14. Orostid, 16. Om-talad, 18. Åk, 19. Ankel, 21. Makar, 22. Es, 24. Talltopp, 29. Port, 31. Li, 32. Skans, 33. Rata, 35. Diger, 37. Dunk, 41. Po, 44. Il.

Femman erövrades av fru Alice Ericson, Avd. 4, sal 24, Kolmårdssanatoriet, som har ett emotse beloppet per post.

Lösningar

till Korsord n:r 1 skola vara oss tillhanda före den 1 mars. Skriv "Korsord n:r 1" på kuvertet. En femma i pris som vanligt. Resultatet i marsnumret.

Aktuellt.

— Nå, Jönsson, vem var det som förbjöd David att äta av bröden, som lågo framlagda i templet?
— Kristidsnämnden, magistern.

Hundar till salu.

— Vad kostar en sån där liten vovve?
— 50 kronor utom den svarte, han kostar 52.
— Är det för omsättningsskattens skull?
— Nä, han svalde nyss en tvåkrona.

Orsak nog.

— Så fort ni ler, fröken Evelyn, är jag frestad att säga: Kom till mig!
— En så'n Don Juan ni är.
— Nej, bara tandläkare.

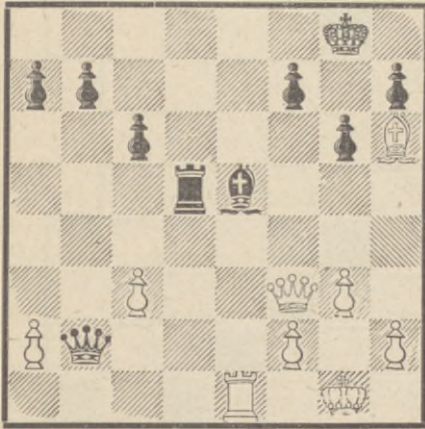
Stramt hållen.

— I morgon öppnas min salig mans testamente, då få vi del av hans sista vilja.
— Sista? Är det inte hans första viljetryttring?

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

ETT INTRESSANT OCH LÄRORIKT PARTISLUT.

Svart har slagit på b2. Var detta ett förlustdrag?

ETT GLANSPARTI AV KERES.

Kungsgambit.

Spelat i sista rondan i ryska mästerskapsturneringen 1940.

Keres.

1. e2—e4
2. f2—f4

Petrow.

- e7—e5

Att bli serverad en Kungsgambit i vår moderna tid, det är verkligen en delikates! Keres har på senaste tiden undersökt Kungsgambit och därvid kommit att tro, att denna spelöppning är precis lika gott spelbar som någon annan. I ryska mästerskapsturneringen ville han flera gånger pröva den, men först i sista rondan "riskerade" hans motståndare att på 1. e2—e4 svara med e7—e5.

2. — — d7—d5
3. e4×d5 e5—e4
4. d2—d3 Sg8—f6
5. Sb1—d2

Detta är Keres' drag. Det ställer svart inför större problem än det vanliga 5. De2 eller Sc3.

5. — — e4×d3
6. Lf1×d3 Dd8×d5?

Riktigt var 6. —, S×d5. På d5 kommer damen att stå dåligt.

7. Sg1—f3 Lf8—c5
8. Dd1—e2† Dd5—e6
9. Sf3—e5 0—0

10. Sd2—e4

Sf6×e4

11. De2×e4

g7—g6

Denna försvagning är tvungen. 11. —, f5 vore på grund av De2 ännu mera betänkligt.

12. b2—b4

I äkta Keres-stil: löparen utvecklas med tempovinst till b2.

12. — —

Lc5—e5

13. Lc1—b2

Le7—f6

14. 0—0—0

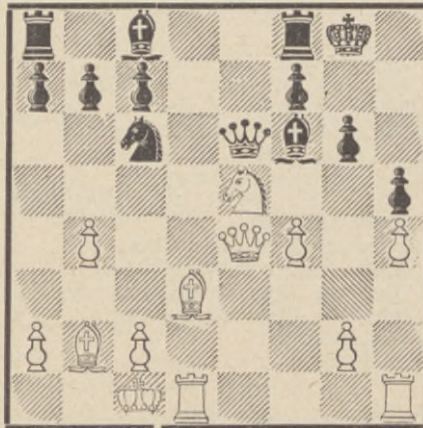
Sb8—c6

15. h2—h4

h7—h5

Detta visar sig som ett fel. Men det var inte lätt att förutse följderna. Riktigt vore 15. —, S×e5 jämte Lg7. Vit hade därpå spelat på torndubbling och försökt att ernå ett avgörande på h-linjen.

Ställning efter 15. —, h7—h5.

16. g2—g4!

Inleder ett tredubbelt bondeoffer för att öppna linjer för de vita tornen.

16. — —

Lf6×e5

17. f4×e5

De6×g4

18. De4—e3

Sc6×b4

19. e5—e6!

Den tredje bonden!

19. — —

Sb4—d5

Detta förlorar genast. Men det fanns inget tillräckligt försvar mot vits angrepp. Efter 19. —, S×d3†, 20. c×d3, f×e6 följer 21. Tdf1 (för att förhindra Df4), och mot vits många hot Tg1 och Dh6 eller De 5 kan svart ingenting göra.

20. e6×f7†

Tf8×f7

21. Ld3—c4!!

Ett praktfullt drag. Slår svart damen, så följer Td8† och Th8 matt, och på D×c4 följer De 8† och D×g6 matt.

21. — — c7—c6

22. Td1×d5 Dg4×c4

23. De3—e8† Uppgivet.

Ett äkta Keres-parti, som måste glädja varje schackvän. Särskilt glad kommer väl Meister Spielmann — Kungsgambitens specielle förkämpe — att bli.
(Anm. av S. Flohr.)

Dyrbart nöje.

— Har du hört att Rut har slagit upp förlovningen med läkaren?

— Ja, och nu har han sänt henne räkning på 54 besök.

Det nya.

— Din man har fått en ny kostym.

— Nej, det har han inte.

— Men något nytt är det.

— Ja, det är en ny man.

Gammal vana.

— Trivs du med din vän hallåmanen?

— Ja, men han är så otålig. Får han vänta en minut på spårvagnen ser han sig om efter en grammofonskiva.

Beredd.

— Är du min vän, Nilsson?

— Självfallet. Men jag har tyvärr glömt min plånbok.

Billig begäran.

— Jag skall presenta dig 100 cigarrer av detta märke på din födelsedag. Eller kanske det är någonting särskilt du önskar.

— Ja, om jag kunde slippa med 50.

Förständig hund.

— Du må tro att jag har en förständig jakthund. Dess make finns inte.

— Jag har märkt det. Han gömmer sig alltid bakom ett träd, när du skjuter.

Ingen fara.

— Jag hoppas ni inte bara sitter med armarna i kors, när jag är borta från kontoret.

— Visst inte, direktören. Jag har ju min stickning.

I skolan.

— Nå, sade läraren, först skapade Gud Adam och sedan Eva. Vad skapade han Eva av?

— Av ett rivjärn...

KINNA

Moderna
Svenska Gardiner

*

A.-B. Ludvig Svensson
KINNA

BORÅS

Aktiebolaget
Marks J. Emanuelsson

Dir. J. Emanuelsson — BORÅS
Manufaktur, Korta varor en gros

UMEA

A-B H. Anderssons

Värme- & Vattenledningsaffär — UMEÅ
Värme-, ventilations- och sanitetstekniska anläggningar
Infordra kostnadsförslag. Tel.-anrop: Anderssons värme.

SKELLEFTEÅ

Bröderna Forslunds Automobilaffär

Storgatan 26, SKELLEFTEÅ

Förstklassig bilverkstad med moderna maskiner och
verktyg. Cylinderborrningar etc.
Telefoner 5 03 och 6 10.

MALMÖ

Malmö Grus A.-B.

Norra Vallgatan 88 — Malmö
Telefon 29 113, 25 234

TANDLÄKARE

J. DESA T N I K

(Medl. av Sv. Tandläkareförb.)

Davidhallstorg 9, 1 tr. Mottagning: Vard. 10—1 och 6—8.
Onsd. och lörd. end. 10—1. Annan tid enl. överenskommelse.
Tel. 166 44. Malmö

OLOF HANSSONS BILVERKSTAD

Slussplan, MALMÖ. Telefon 271 26. Bostad Kvarnby 2 12.
Allt i branschen.
Specialverkstad för
Dodge, Chrysler, Plymouth, Renault.

GÄVLE

BETALD ANNONSPLATS

Prenumerera på

Status
RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Pris pr år kronor 5:—

(Lungsjuka erhålla tidskrif-
ten för 3 kronor)

STATUS, som är det enda officiella organet för Sveriges lungsjuka — språkrör för De Lungsjukas Riksförbund — innehåller värdefulla artiklar i medicinska och sociala frågor, inlägg i för de lungsjuka aktuella problem av läkare och lekmän, noveller av våra bästa författare, aktuella kåserier, förströelse i form av korsord och schackspalt — "Patienternas spalt" ej att förglömma, där sanatoriepatienterna själva medarbetar.

STATUS är de lungsjukas egen tidning.

STATUS äges av de lungsjuka själva.

STATUS är pigg vaken och obunden!

LO är organisationen där 962.000 arbetande män och kvinnor samarbets inom 7.849 fackföreningar sammanslutna i 46 fackförbund.

●

LO:s skriftserie omfattar 55 arbeten: bl. a. Sölvén: HUVUDDALET - Åman: PARAGRAF 23 - Casparsson: SEMESTER ÅT ALLA - Lind: SOLIDARISK LÖNEPOLITIK.

●

LO:s tidskrift **FACKFÖRENINGSRÖRELSEN** är det centrala organet för den samlade svenska fackföreningsrörelsen. Prenumeration genom posten. Pris 6.15 pr år.

FACKFÖRENINGSRÖRELSEN lyfter arbetsfolket skänker social jämställdhet, självkänsla, trygghet, fostrar till ansvar och insikt i samhällsbyggandet